

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Rzeszowie

LRZ.410.010.02.2021

Agnieszka Mazurek
Dyrektor Domu Dziecka
im. Ks. Zygmunta Gorzdzowskiego
ul. Grodzka 2, 38-400 Krosno

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/21/089 – Realizacja zadań opiekuńczo-wychowawczych w domach dziecka

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Jednostka kontrolowana	Dom Dziecka im. Ks. Zygmunta Gorazdowskiego ul. Grodzka 2, 38-400 Krosno, zwany dalej Placówką lub Domem Dziecka.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Agnieszka Mazurek, Dyrektor Domu Dziecka im. Ks. Z. Gorazdowskiego od 1 września 2019 r. W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki, poprzednio pełniła Elżbieta Drop. <p style="text-align: right;">(akta kontroli, str. 3-7)</p>
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zgodność organizacji procesu udzielania pomocy w domach dziecka z obowiązującymi przepisami prawa. 2. Działania opiekuńczo-wychowawcze realizowane w domach dziecka. 3. Działania w domach dziecka podejmowane w związku z wystąpieniem sytuacji epidemicznej spowodowanej COVID-19.
Okres objęty kontrolą	Lata 2019-2021 (do dnia zakończenia kontroli w jednostce) ¹ .
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ² .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie
Kontroler	Marek Wójtowicz, główny specjalista k.p., upoważnienie do kontroli nr LRZ/65/2021 z dnia 13 maja 2021 r. <p style="text-align: right;">(akta kontroli str. 1-2)</p>

¹ Z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, jeżeli miały wpływ na działalność jednostki w zakresie objętym kontrolą.

² Dz. U. z 2020 r. poz. 1200, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena kontrolowanej działalności

W Placówce, co do zasady prawidłowo zorganizowano proces udzielania pomocy wychowankom oraz realizowano zadania opiekuńczo-wychowawcze. Podjęto również właściwe działania w związku z wystąpieniem sytuacji epidemicznej spowodowanej wirusem SARS-CoV-2.

Cele i zakres działania Placówki był zgodny z przepisami prawa i z uregulowaniami wewnętrznymi, pomimo przebywania w niej dwojga dzieci legitymujących się orzeczeniem o niepełnosprawności, którym zgodnie z obowiązującymi przepisami opiekę powinna zapewnić placówka opiekuńczo-wychowawcza typu specjalistyczno-terapeutycznego. Placówka spełniała wymogi dotyczące miejsca jej prowadzenia. Wychowankom zapewniono odpowiednie warunki lokalowe. Liczba i wiek dzieci przebywających w Placówce były zgodne z obowiązującymi przepisami i decyzjami Wojewody Podkarpackiego (zwanego dalej Wojewodą).

Osoby pracujące z dziećmi, z wyjątkiem psychologa i dwóch osób świadczących pomoc jako wolontariusze, spełniały wymogi odnośnie kwalifikacji, wynikające z obowiązujących przepisów.

Zatrudnieni w placówce wychowawcy i specjalista zapewnili dzieciom zindywidualizowane i odpowiednie do ich potrzeb działania opiekuńczo-wychowawcze, podejmowane na podstawie sporządzanych diagnoz psychofizycznych oraz planów pomocy. Liczba dzieci podczas zajęć nie przekraczała limitów ustalonych przepisami prawa. W Placówce prowadzono wymagane karty, arkusze i ewidencje. Wychowankowie byli skutecznie informowani o przysługującym im prawach. Zgodnie z obowiązującymi przepisami dokonywano okresowych ocen sytuacji każdego dziecka.

W okresie objętym kontrolą Placówka nie podejmowała działań reintegracyjnych mających na celu powrót dziecka do rodziny biologicznej. Wynikało to z wcześniejszych badań sytuacji rodzinnej poszczególnych wychowanków, które wykazały brak możliwości powrotu do rodzin biologicznych. Pozytywnie należy ocenić działania Placówki umożliwiające wychowankom utrzymanie więzi i dobrych relacji z rodziną.

Na pozytywną ocenę zasługują również działania zmierzające do usamodzielnienia wychowanków, które realizowano w ramach prowadzonych zajęć i pracy wychowawczej przez cały okres ich pobytu w Placówce.

W związku z sytuacją epidemiczną spowodowaną wirusem SARS-CoV-2, w Placówce opracowano i wdrożono wewnętrzne procedury regulujące sposób postępowania w celu ochrony przed zakażeniem oraz otrzymywane w tym zakresie zalecenia i wytyczne. Zapewniono również dzieciom odpowiednie warunki i sprzęt do kontynuowania edukacji w formie zdalnej oraz zabezpieczono wystarczającą ilość środków ochrony osobistej.

W Placówce stwierdzono nieprawidłowości w realizacji zadań opiekuńczo-wychowawczych, które w ocenie NIK, powodowały mniejszą ich skuteczność i naruszały obowiązujące przepisy.

Diagnozy psychofizyczne nie były sporządzane niezwłocznie. Nie zawierały odpowiednich do wieku, rozwoju i doświadczeń dziecka, wymaganych przepisami wskazań dotyczących pracy przygotowującej dziecko do umieszczenia w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka.

W Placówce nie zapewniono pomocy pedagogicznej. Nie sporządzano, obligatoryjnych dla każdego dziecka, arkuszy badań i obserwacji pedagogicznych.

Dwie osoby świadczące pomoc w opiece nad dziećmi jako wolontariusze nie posiadały aktualnych zaświadczeń lekarskich o braku przeciwwskazań do pracy w placówce opiekuńczo-wychowawczej.

Ponadto w okresie od 1 października 2019 r. do 1 stycznia 2021 r. nie zapewniono wychowankom opieki w godzinach nocnych w sposób zgodny z wymogami wynikającymi z § 20 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej³, tj. dwóch osób, w tym jednego wychowawcy.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

Obszar

1. Zgodność organizacji procesu udzielania pomocy w domach dziecka.

Opis stanu faktycznego

1.

Placówka prowadziła działalność na podstawie zezwolenia Wojewody wydanego w dniu 22 listopada 2010 r.⁴ na czas nieokreślony, na prowadzenie przez Zgromadzenie Sióstr św. Józefa w Tarnowie (zwanego dalej Zgromadzeniem) całodobowej placówki opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego.

W latach 2019-2021 (do 30 czerwca) w Placówce obowiązywał statut i regulamin organizacyjny nadany przez Zgromadzenie w 2014 r. Zapisy zawarte w tych dokumentach i zezwoleniu Wojewody w odniesieniu do celu i zakresu działania były spójne. W Placówce zapewniono możliwość przyjmowania dzieci przez całą dobę.

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie⁵ Gmina Miasto Krosno umową z dnia 31 marca 2016 r. i następną z dnia 31 grudnia 2020 r. zleciła Zgromadzeniu realizację zadania publicznego pod tytułem „prowadzenie placówki opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego”.

(akta kontroli, str. 8-59)

W Placówce przebywało dwoje wychowanków z orzeczeniem o niepełnosprawności, w sytuacji kiedy zgodnie z art. 105 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej⁶ opiekę nad dzieckiem o indywidualnych potrzebach w szczególności: legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności, wymagającym stosowania specjalnych metod wychowawczych i specjalistycznej terapii, wymagającym wyrównywania opóźnień rozwojowych i edukacyjnych sprawuje placówka opiekuńczo-wychowawcza typu specjalistyczno-terapeutycznego. W przypadku obydwójga wychowanków orzeczenia o niepełnosprawności zostały wydane w trakcie pobytu w Placówce.

W pierwszym przypadku wychowanka została przyjęta do Placówki w marcu 2014 r. wraz z dwójką starszego rodzeństwa. Do osób niepełnosprawnych zaliczona została na podstawie orzeczenia z dnia 26 stycznia 2015 r. od urodzenia, stopień niepełnosprawności lekki – 02-P⁷. Skład orzekający uznał, że naruszona sprawność organizmu powoduje ograniczenia w pełnieniu ról społecznych, a także powoduje istotne obniżenie zdolności do wykonywania prac zarobkowych. We wskazaniach określonych w orzeczeniu jako wymagane podano: zatrudnienie w otwartym rynku pracy oraz w zakresie szkoleń specjalistycznych, kontynuowanie nauki. Innych wskazań nie określono.

Placówka zapewniła wychowance podstawowe zajęcia opiekuńczo-wychowawcze mające na celu przygotowanie do samodzielności oraz w związku z indywidualnymi

³ Dz. U. Nr 292, poz. 1720.

⁴ Decyzja znak S.I-9036-11/10.

⁵ Dz. U. z 2020 r., poz. 1057 ze zm.

⁶ Dz. U. z 2020 r., poz. 821 ze zm.

⁷ Choroby psychiczne, w tym m.in. osoby z zaburzeniami psychotycznymi, zaburzeniami nastroju, utrwalonymi zaburzeniami lękowymi o znacznym stopniu nasilenia czy zespołami otepiennymi.

potrzebami, naukę w klasie integracyjnej w gimnazjum oraz naukę w specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym i zdobycie zawodu. Wychowanka była również pod stałą opieką psychologa zatrudnionego w Placówce oraz uczestniczyła w specjalistycznych turnusach rehabilitacyjnych dofinansowywanych przez PFRON⁸. Turnusy były organizowane przez Towarzystwo Przyjaciół Dzieci (TPD) w Krośnie w wakacje i trwały po dwa tygodnie.

W drugim przypadku wychowanek został przyjęty do Placówki w sierpniu 2008 r. wraz ze starszą siostrą i młodszym bratem, po pobycie w rodzinie zastępczej. Do osób niepełnosprawnych zaliczony został na podstawie orzeczenia z dnia 7 września 2012 r.⁹ od 10 roku życia, o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, symbol niepełnosprawności – 12-C¹⁰ (do czerwca 2019 r. dodatkowo 02-P).

We wskazaniach określonych w orzeczeniu jako wymagane podano:

- korzystanie z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji, przez co rozumie się korzystanie z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych, świadczonych przez sieć instytucji pomocy społecznej, organizacje pozarządowe oraz inne placówki,
- kontynuacja nauki.

Innych wskazań nie określono.

Od listopada 2012 r. wychowanek posiadał również orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane przez Miejską Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną, w związku z niepełnosprawnością i dodatkowo od 2014 r. w związku z autyzmem dziecięcym atypowym.

Placówka zapewniła wychowankowi podstawowe zajęcia opiekuńczo-wychowawcze mające na celu przygotowanie do samodzielności. W związku z istniejącą potrzebą dziecka zapewniono naukę w klasie integracyjnej w szkole podstawowej, indywidualne nauczanie ze wskazaniem wynikającymi z potrzeb edukacyjnych i zaleconymi formami pomocy psychologiczno-pedagogicznej realizowanymi przez gimnazjum oraz naukę w specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym wraz z mieszkaniem w internacie tej placówki. Wychowankowi zapewniono również udział w zajęciach rewalidacyjnych realizowanych przez ośrodek szkolno-wychowawczy (psychoedukacja, agrotterapia, usprawnienie ruchowe), zajęciach z zakresu pomocy psychicznej i pedagogicznej (terapię psychologiczną i pedagogiczną) oraz w treningach koszykówki. Wychowanek był również pod stałą opieką psychologa zatrudnionego w Placówce. Ponadto uczestniczył w specjalistycznych turnusach rehabilitacyjnych dofinansowywanych przez PFRON i organizowanych przez TPD Lubelski Oddział Regionalny. Turnusy były organizowane w wakacje, trwały po dwa tygodnie i obejmowały zajęcia usprawniające fizycznie i manualnie, udział w treningach komunikacji, rehabilitacji społecznej i zabawach muzyczno-ruchowych.

(akta kontroli, str. 291-299, 316-324)

W wyjaśnieniu Dyrektor Placówki podała m.in., że: *wychowanka posiadająca orzeczenie o niepełnosprawności w stopniu lekkim, nie wymagała pomocy poradni zdrowia psychicznego i nie była leczona farmakologicznie. Niepełnosprawność nie wpływała na jej sposób funkcjonowania w grupie wychowawczej, ani na przeżywanie codzienności. Wychowanka uczestniczyła w zajęciach prowadzonych dla całej grupy oraz została objęta pomocą indywidualną wychowawców w sytuacjach, które tego wymagały. Z uwagi na ten fakt oraz dla zapewnienia jej poczucia bezpieczeństwa (przebywała w Placówce wraz ze starszym rodzeństwem*

⁸ Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

⁹ Następne orzeczenia z dnia 14 listopada 2014 r., 25 maja 2017 r. i 27 czerwca 2019 r.

¹⁰ Całościowe zaburzenia rozwojowe, powstałe przed 16 rokiem życia, z utrwalonymi zaburzeniami interakcji społecznych lub komunikacji werbalnej oraz stereotypiami zachowań, zainteresowań i aktywności o co najmniej umiarkowanym stopniu nasilenia.

i w sposób ciągły od kilku lat) nie podejmowano działań mających na celu zmianę placówki.

Wychowanek posiadający orzeczenie o niepełnosprawności w stopniu umiarkowanym z powodu niepełnosprawności intelektualnej w stopniu lekkim oraz autyzmu atypowego. Niepełnosprawność została stwierdzona w 2012 r. i wiązała się głównie z potrzebami edukacji indywidualnej. W 2014 r. Dyrektor Placówki przekazał do Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Rzeszowie informację o fakcie przebywania wychowanka, który mógłby znaleźć miejsce w placówce opiekuńczo-terapeutycznej. Ośrodek nie podjął dalszych działań w tym zakresie. Zespół ds. Okresowej Oceny Sytuacji Dziecka działający w Placówce uznał, że lepszym dla poczucia bezpieczeństwa wychowanka będzie niepodejmowanie dalszych działań celem zmiany placówki. Za pozostaniem przemawiał również fakt dobra dziecka i jego poczucia bezpieczeństwa z uwagi na przebywanie w Placówce razem z rodzeństwem oraz wcześniejsze doświadczenia nieudanego pobytu w rodzinie zastępczej.

(akta kontroli, str. 60-62)

W informacji Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie (MOPR) w Krośnie podała m.in., że: wychowankowie trafili do placówki typu socjalizacyjnego nie legitymując się orzeczeniem o niepełnosprawności. Wychowanka posiadająca orzeczenie o niepełnosprawności w stopniu lekkim nie wymagała leczenia specjalistycznego, terapii czy dodatkowych zajęć. Posiadany przez nią stopień niepełnosprawności nie zaburzał funkcjonowania w Placówce, w związku z czym nie istniała konieczność zmiany środowiska wychowawczego. W przypadku wychowanka diagnoza autyzmu oraz orzeczenie o niepełnosprawności zostały ustalone po wieloletnim pobycie w Placówce. Wychowanek z uwagi na wcześniejsze doświadczenia z rodzinną pieczę nie godził się na zmianę środowiska wychowawczego. Obecnie wychowanek kontynuuje naukę w specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym, gdzie ma zapewnione odpowiednie dla swoich zaburzeń zajęcia i terapie.

(akta kontroli, str. 63-65)

2.

Zezwolenie Wojewody na prowadzenie Domu Dziecka wydane w dniu 22 listopada 2010 r.¹¹ nie było zmieniane. Zgodnie z nim w budynku przy ul. Grodzkiej 2 w Krośnie Zgromadzenie prowadziło jedną placówkę opiekuńczo-wychowawczą. Na nieruchomości gruntowej, na której zlokalizowany był Dom Dziecka nie znajdowały się inne placówki opiekuńczo-wychowawcze. Dom Dziecka nie mieścił się na jednej nieruchomości gruntowej i w jednym budynku z podmiotami wymienionymi w przepisie art. 106 ust. 2a ustawy o pieczy zastępczej.

W wyniku oględzin¹² stwierdzono, że Placówka mieściła się w budynku należącym do Zgromadzenia. Na nieruchomości gruntowej nie było innych budynków. Placówka mieściła się na piętrze budynku. Na parterze tego budynku siedzibę miało Niepubliczne Przedszkole prowadzone przez Zgromadzenie. Część budynku zajmowana przez Placówkę była wydzielona od pomieszczeń zajmowanych przez Przedszkole. Prowadziło do niej oddzielne wejście i klatka schodowa. Pomieszczeniami wspólnymi była kuchnia i jadalnia, w części której wydzielone były stoliki dla wychowanków Placówki. Posiłki dla wychowanków Przedszkola i Placówki wydawane były w różnych godzinach.

(akta kontroli, str. 8-9, 17-21, 66-75)

¹¹ Decyzja znak S.I-9036-11/10.

¹² Przeprowadzonych w dniu 23 czerwca 2021 r.

3.

W Placówce zapewniono wychowankom warunki mieszkaniowe określone w § 18 ust. 3 *rozporządzenia w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej*. W wyniku oględzin¹³ stwierdzono, że: do dyspozycji wychowanków dostępnych było osiem pokoi mieszkalnych: dwa trzyosobowe o powierzchni ok. 20 m², cztery dwuosobowe o powierzchni ok. 14 m² i dwa jednoosobowe o powierzchni ok. 8 m² i 13 m². Pokoje były wyposażone w niezbędne meble do spania, przechowywania rzeczy osobistych i nauki. Pomieszczenia mieszkalne z wyposażeniem były w dobrym stanie higienicznym i estetycznym, odpowiednio oświetlone, a ich powierzchnia pozwalała na swobodne korzystanie z wyposażenia. Do dyspozycji wychowanków było pięć łazienek, w tym:

- dwie w segmentach z pokojami wyposażone w prysznice, toalety, umywalki i pralki,
- jedna wyposażona w wannę, umywalkę i toaletę,
- dwie składające się z trzech oddzielnych części wyposażonych w toaletę z umywalką, samą umywalkę i prysznic, toaletę oraz w umywalkę i pralkę.

Łazienki i ich wyposażenie były w dobrym stanie technicznym i higienicznym. W Placówce wydzielono pokój przeznaczony do nauki. Było to pomieszczenie o powierzchni ok. 18 m², wyposażone w krzesła i stoły do nauki dla sześciu osób, szafki, dwa komputery stacjonarne i drukarkę.

W ramach wspólnej części mieszkalnej wychowankowie mieli do dyspozycji dwa pomieszczenia o powierzchni ok. 37 m² i 17 m² z aneksami kuchennymi. Pomieszczenia wyposażone były w stoły, krzesła i szafki, a aneksy kuchenne w szafki, zlewozmywaki, lodówki, mikrofalówki, płyty indukcyjne stacjonarne i przenośne, piekarniki, czajniki oraz niezbędne naczynia i sztucce. Wyposażenie to pozwalało na samodzielne przygotowanie posiłku.

W części budynku stanowiącej podpiwniczenie (pomieszczenia suche z oknami) Placówka wykorzystywała cztery pomieszczenia: jedno o powierzchni ok. 38 m² jako pokój gier i rekreacji z kawiarenką. Pomieszczenie to było wyposażone w różne urządzenia do gier (stół do tenisa stołowego, piłkarzyki, stół bilardowy), stoliki i krzesła. Posiadło ono również wydzielony i wyposażony w niezbędny sprzęt aneks kuchenny. Drugie pomieszczenie o powierzchni ok. 23 m² przeznaczone było do przyjmowania gości. W skład jego wyposażenia wchodził komplet mebli wypoczynkowych, stoliki z krzesłami oraz wydzielony aneks kuchenny z wyposażeniem. W dwóch pozostałych pomieszczeniach znajdowała się szatnia i suszarnia. Placówka użytkowała wspólnie z Przedszkolem kuchnię, której wyposażenie zapewniało odpowiednie warunki do przechowywania i obróbki żywności. Korzystano również z jadalni, wyposażonej w odpowiednią liczbę stolików i krzesel. W jadalni mogły być również organizowane wspólne spotkania.

(akta kontroli, str. 65-75)

4.

W latach 2019-2020 w Placówce przebywało 26 wychowanków, co było zgodne z art. 230 ust. 1 *ustawy o pieczy zastępczej*, Statutem i Regulaminem Organizacyjnym. Zgodnie z tymi dokumentami w Placówce mogło przebywać 30 dzieci.

Od dnia 1 stycznia 2021 r. Placówka nie spełniała wymogów dotyczących liczby umieszczonych w niej dzieci oraz osób, które osiągnęły pełnoletność (art. 95 ust. 3 *ustawy o pieczy zastępczej*). Po tej dacie w Placówce przebywało 16 wychowanków i od maja 2021 r. - 15.

W korespondencji z Wojewodą niespełnianie wymogów dotyczących liczby wychowanków Placówka uzasadniała niepowodzeniami prób adopcyjnych dwójki

¹³ Przeprowadzonych w dniu 23 czerwca 2021 r.

dzieci oraz sytuacją życiową pozostałych wychowanków. Podkreślano, że wielu z wychowanków ma już doświadczenia rodzinnej pieczy zastępczej lub procesu przysposobienia oraz żaden z nich, mimo zachęt, nie wyraził chęci zmiany miejsca swojego pobytu oraz podjęcia w jego sprawie procesu umieszczenia w rodzinnej pieczy zastępczej. W opinii wychowawców i psychologa rozwiązanie takie nie było by najlepsze dla wychowanków. Za realny termin spełniania wymogów wskazano 15 września 2021 r.

Biorąc pod uwagę argumentację Placówki Wojewoda wyznaczył dodatkowy termin spełnienia standardów wynikających z art. 230 ust. 1 *ustawy o pieczy zastępczej*, na dzień 16 września 2021 r.

W związku z tym Statut i Regulamin Organizacyjny Placówki nie zostały zmienione w zakresie dotyczącym liczby dzieci, które mogą w niej przebywać i był niezgodny z art. 95 ust. 3 *ustawy o pieczy zastępczej*. Jak wyjaśniła Dyrektor Placówki dokumenty te zostaną zmienione w wymienionym zakresie po terminie wyznaczonym przez Wojewodę do spełnienia ww. standardów.

(akta kontroli, str. 8-33, 76-77)

5.

Zapisy w Statucie i Regulaminie Organizacyjnym Placówki w zakresie wieku dzieci¹⁴, które mogą przebywać w Placówce były zgodne z art. 95 ust. 1 *ustawy o pieczy zastępczej*. Dokumenty te nie uwzględniały jednak zmian w zakresie wieku dzieci, które mogą być przyjmowane do Placówki wynikających z przepisów art. 231 i 232 *ustawy o pieczy zastępczej*.

Dyrektor Placówki wyjaśniła m.in., że: w odniesieniu do braku zapisów w sprawie regulacji przejściowych wynikających z art. 231 i 232 *ustawy o pieczy zastępczej*, określających wiek przyjmowanych do Placówki dzieci uznano, iż zapisy ustawy w tym zakresie są wystarczające.

(akta kontroli, str. 17-33, 78-85)

W Placówce w latach 2019-2021 (do 31 maja) przebywało jedno dziecko niespełniające, określonego w art. 232 ust. 1 i 2 *ustawy o pieczy zastępczej* kryterium wieku. W 2019 r. dziecko to nie miało ukończonych, wymaganych ww. przepisem siedmiu lat i od stycznia 2020 r. 10 lat. Dziecko zostało skierowane do Placówki z dwojgiem starszego rodzeństwa na podstawie art. 95 ust. 2 *ustawy o pieczy zastępczej*. Zgodnie z tym przepisem umieszczenie dziecka poniżej 10 roku życia w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego jest możliwe gdy dotyczy to rodzeństwa.

(akta kontroli, str. 76-77, 354-360)

6.

W latach 2019-2021 (I półrocze) w Placówce zatrudnionych było ogółem 13 osób pracujących z dziećmi, w tym dwie osoby na stanowisku dyrektora, jedna na stanowisku psychologa, siedem jako wychowawcy oraz dwie jako wychowawca i pracownik socjalny. Ponadto Placówka korzystała z pomocy trzech¹⁵ wolontariuszy świadczących pomoc przy opiece nad dziećmi. Za wyjątkiem osoby zatrudnionej na stanowisku psychologa i dwóch wolontariuszy¹⁶, wszystkie pozostałe osoby pracujące z dziećmi spełniały wymogi wynikające z przepisów *ustawy o pieczy zastępczej*, tj. w przypadku Dyrektorów art. 97 ust. 3 i art. 98 ust. 3, w przypadku wychowawców art. 98 ust. 1 pkt 1 i ust. 3 oraz w przypadku wolontariuszy art. 98 ust. 3.

Osoba zatrudniona na stanowisku psychologa nie posiadała prawa wykonywania zawodu psychologa w rozumieniu ustawy z dnia 8 czerwca 2001 r. *o zawodzie*

¹⁴ Placówka była przeznaczona dla dzieci w wieku od 10 lat

¹⁵ Dwie z tych osób do 31 sierpnia 2020 r. zatrudnione były na umowę o pracę jako wychowawcy

¹⁶ Szczegółowe ustalenia w tym zakresie zawarto w części nieprawidłowości

psychologa i samorządzie zawodowym psychologów¹⁷. Zgodnie z art. 7 tej ustawy prawo wykonywania zawodu psychologa powstaje z chwilą dokonania wpisu na listę psychologów Regionalnej Izby Psychologów. Psycholog spełniał wymogi wynikające z art. 98 ust. 3 ustawy o pieczy zastępczej.

(akta kontroli, str. 146-165)

Dyrektor Placówki wyjaśniła, że: psychologa w Placówce zatrudniono w oparciu o jego kwalifikacje do tego zawodu. Nie posiadał on prawa wykonywania zawodu psychologa w rozumieniu ustawy z dnia 8 czerwca 2001 o zawodzie psychologa, tj. z chwilą wpisu na listę psychologów Regionalnej Izby Psychologów, bowiem od momentu wejścia tej ustawy w życie nie powstały do niej przepisy wykonawcze i nie został skutecznie powołany Samorząd Zawodowy Psychologów. Brak samorządu i w konsekwencji utworzonej listy psychologów uniemożliwia naszemu psychologowi pozyskanie potwierdzenia prawa wykonywania zawodu. Z uwagi na tę sytuację prawną, psychologa zatrudniono w oparciu o przedstawione przez niego dokumenty potwierdzające jego przygotowanie do tej pracy.

(akta kontroli, str. 182-184)

Ze szkoleń i kursów w latach 2019-2021 (do 31 maja) korzystał psycholog zatrudniony w Placówce (uczestniczył w 15 szkoleniach i kursach oraz w 35 e-szkoleniach), Dyrektor Placówki (w trzech szkoleniach) i dwóch wychowawców (w jednym szkoleniu). Szkolenia zrealizowane przez psychologa swoim zakresem obejmowały m.in.: diagnozy oraz procedury postępowania w sytuacjach zaniedbań opiekuńczo-wychowawczych wobec dzieci, profilaktykę przemocy rówieśniczej, interwencję kryzysową wobec dzieci, diagnozę i terapię dzieci z zaburzeniami ze spektrum autyzmu oraz interwencję kryzysową. Szkolenia zrealizowane przez Dyrektora obejmowały: profilaktykę przemocy seksualnej wobec dzieci i młodzieży i kwestie proceduralne w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Szkolenia wychowawców obejmowały zmiany w zakresie przepisów RODO oraz kwestie prawne alkoholizmu wśród wychowanków.

Dyrektor i wychowawcy realizując swoje obowiązki korzystali z poradnictwa psychologów, pedagogów, terapeutów, sędziów Sądu Rodzinnego, policjantów (dzielnicowego, specjalisty ds. młodzieży), dyrektorów szkół i przedszkoli, nauczycieli i wychowawców szkół i ośrodków, psychiatrów, doradców zawodowych oraz pracowników MOPR.

(akta kontroli, str. 152-153, 170-181)

Dyrektor Placówki wyjaśniła, że osoby pracujące z dziećmi (wychowawcy, wolontariusze) w ograniczonym zakresie korzystali ze szkoleń i kursów podnoszących kwalifikacje, w tym w zakresie reintegracji głównie z powodu skupienia sił i rezerw czasowych nad opieką nad dziećmi w sytuacji zagrożenia epidemicznego. Wiedzę uzupełniano poprzez wymianę doświadczeń wśród kadry wychowawczej, samokształcenie oraz korzystanie z wielu porad, które odnosiły się w sposób bezpośredni do sytuacji i problemów jakie napotymano w pracy z dziećmi.

(akta kontroli, str. 166-167)

Dyrektor Placówki pozyskała dane zatrudnionych w Placówce osób z Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym. Z pozyskanych danych wynikało, że osoby te nie figurują we wskazanym rejestrze.

(akta kontroli, str. 154-165)

7.

W okresie objętym kontrolą w Placówce cztery kontrole przeprowadził Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Krośnie (PPIS) i cztery kontrole pracownicy

¹⁷ T.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 1026.

Urzędu Miasta (UM) Krosna. Kontrole PPIS nie wykazały nieprawidłowości, w trzech przypadkach dotyczyły stanu sanitarnego Placówki a w jednym poboru wody do badania. Kontrole UM Krosna dotyczyły zgodności realizacji zadania „Prowadzenie placówki opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego” z zapisami umowy z uwzględnieniem prawidłowości wykorzystania środków publicznych otrzymanych na to zadanie. Nieprawidłowości stwierdzone zostały w kontroli przeprowadzonej w grudniu 2019 r. i dotyczyły stosowania do wyliczeń kieszonkowej kwoty bazowej w wysokości 1.000 zł, która od 1 czerwca 2018 r. wynosiła 1.052 zł¹⁸. Zalecono uaktualnienie procedur naliczania kieszonkowego w Placówce, uwzględniając wysokość aktualnej kwoty bazowej. Zalecenie zostało wykonane.

(akta kontroli, str. 128-132)

W okresie objętym kontrolą do Placówki nie wpłynęły skargi związane z realizacją zadań opiekuńczo-wychowawczych. Skargi takie nie zostały złożone również do Wojewody, Prezydenta Miasta Krosna i MOPR w Krośnie.

(akta kontroli, str. 63-65, 78-81, 132, 279-282)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Dwie osoby świadczące pomoc przy opiece nad dziećmi jako wolontariusze nie posiadały aktualnych zaświadczeń lekarskich o braku przeciwwskazań do pracy w placówce opiekuńczo-wychowawczej, co było niezgodne z art. 98 ust. 3 pkt 4 *ustawy o pieczy zastępczej*, w związku z art. 99 ust. 4 tej ustawy. Poprzednie zaświadczenia straciły swoją ważność w dniu 2 września 2020 r. i 3 października 2020 r.

(akta kontroli, str. 154-165)

Dyrektor Placówki wyjaśniła, że *dwie osoby pracujące z dziećmi, jako wolontariusze nie posiadały aktualnych zaświadczeń lekarskich o braku przeciwwskazań do pracy w placówce opiekuńczo-wychowawczej z powodu przeoczenia tego faktu. Związane to było z tym, że wcześniej osoby te były zatrudnione w Placówce na podstawie umowy o pracę i posiadały stosowne zaświadczenia. Obecnie przeoczono, że termin ważności tych zaświadczeń się skończył. Osoby te otrzymały stosowne dokumenty i starają się o konieczne zaświadczenie lekarskie.*

(akta kontroli, str. 166-168)

Ocena cząstkowa

Proces udzielania pomocy w Placówce został zorganizowany zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

Cele i zakres działania Placówki były zgodne z przepisami prawa i uregulowaniami wewnętrznymi, pomimo przebywania w niej dwojga dzieci legitymujących się orzeczeniem o lekkim i umiarkowanym stopniu niepełnosprawności. Dzieciom tym zapewniono odpowiednie do ich potrzeb zajęcia opiekuńczo-wychowawcze.

Placówka spełniała wymogi dotyczące miejsca jej prowadzenia i warunków lokalowych określonych w § 18 ust. 3 *rozporządzenia w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej*. Liczba dzieci przebywających w Placówce była zgodna z obowiązującymi przepisami i decyzjami Wojewody. Wiek dzieci był zgodny z art. 95 ust. 1 i 2 *ustawy o pieczy zastępczej*.

Osoby pracujące z dziećmi, za wyjątkiem osoby zatrudnionej na stanowisku psychologa i dwóch wolontariuszy, spełniały wymogi odnośnie kwalifikacji wynikających z przepisów *ustawy o pieczy zastępczej*.

Osoba zatrudniona na stanowisku psychologa nie posiadała prawa wykonywania zawodu psychologa w rozumieniu *ustawy o zawodzie psychologa i samorządzie*

¹⁸ M.P. z 2018 r., poz. 326

zawodowym psychologów. Przyczyny były niezależne od Placówki i wynikały z braku przepisów wykonawczych w tym zakresie.

Nieprawidłowością było niezapewnienie posiadania przez dwie osoby świadczące pomoc przy opiece nad dziećmi jako wolontariusze aktualnych zaświadczeń lekarskich o braku przeciwwskazań do pracy w placówce opiekuńczo-wychowawczej, co było niezgodne z art. 98 ust. 3 pkt 4 *ustawy o pieczy zastępczej*, w związku z art. 99 ust. 4 tej ustawy i wynikało z zaniedbań Dyrektora Placówki.

Obszar

2. Działania opiekuńczo-wychowawcze realizowane w domach dziecka.

Opis stanu faktycznego

1. Kontrola dokumentacji losowo wybranych 12 dzieci wykazała, że dla każdego z nich została sporządzona diagnoza psychofizyczna. W dziewięciu przypadkach diagnozy zostały sporządzone przez psychologa a w pozostałych trzech, dotyczących wychowanków przyjętych przed wejściem w życie *ustawy o pieczy zastępczej* przez psychologa i pedagoga. Z dziewięciu diagnoz opracowanych na podstawie cyt. ustawy, jedna została sporządzona w terminie dziewięciu dni od przyjęcia dziecka do Placówki, dwie w terminie 28 dni i sześć po upływie 30 dni. Diagnozy te, za wyjątkiem wskazań dotyczących pracy przygotowującej dziecko do umieszczenia w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka, zawierały wszystkie elementy określone w § 14 ust. 3 i 4 *rozporządzenia w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej*.

(akta kontroli, str. 283-374)

2. Placówka zapewniła odpowiednie do jej rodzaju oraz stosownie do potrzeb dzieci, świadczenia określone §18 ust. 1 *rozporządzenia w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej*, w tym m.in.:

- wyżywienie dostosowane do ich potrzeb rozwojowych, kulturowych, religijnych oraz stanu zdrowia,
- dostęp do opieki zdrowotnej,
- zaopatrzenie w produkty lecznicze,
- wyroby medyczne wraz z pokryciem udziału środków własnych dziecka – do wysokości limitu przewidzianego w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- udział w zajęciach wychowawczych, kompensacyjnych, a także terapeutycznych i rewalidacyjnych, o ile takie były wskazane dla dziecka,
- wyposażenie w: odzież, obuwie, bieliznę i inne przedmioty osobistego użytku, stosownie do wieku i indywidualnych potrzeb,
- zabawki odpowiednie do wieku rozwojowego,
- środki higieny osobistej,
- zaopatrzenie w podręczniki, pomoce i przybory szkolne,
- dostęp przez całą dobę do podstawowych produktów żywnościowych oraz napojów,
- dostęp do nauki, która w zależności od potrzeb dzieci odbywała się: w szkołach poza placówką opiekuńczo-wychowawczą, w systemie nauczania indywidualnego,
- pomoc w nauce, w szczególności przy odrabianiu zadań domowych,
- udział w zajęciach wyrównawczych; w miarę możliwości, w zajęciach pozalekcyjnych i rekreacyjno-sportowych.

(akta kontroli, str. 66-75, 128)

W uregulowaniach wewnętrznych obowiązujących w Placówce wprowadzono zasady postępowania dotyczące sposobu przekazywania i dokumentowania informacji między pracownikami placówki na temat dzieci, procesu ich wychowania i podejmowanych decyzji. Informacje te przekazywane były poprzez wpisy dokonywane przez wychowawców i opiekunów w zeszycie raportowania dyżurów i zeszycie informacji bieżących. Obowiązek stosowania tego typu ewidencji wprowadzono na spotkaniu zespołu wychowawczego w sierpniu 2012 r.

W celu ograniczenia agresji rówieśniczej oraz postępowania w sytuacjach kryzysowych Dyrektor Placówki wprowadziła w marcu 2015 r. procedury postępowania w przypadku ujawnienia przemocy i wykorzystania w stosunku do wychowanków. W tym zakresie stosowano również zasady ochrony dzieci, młodzieży i innych podopiecznych w placówkach prowadzonych przez Zgromadzenie. Przyjęte procedury regulowały sposób postępowania w przypadkach:

- gdy wychowanek jest ofiarą przemocy,
- gdy wychowanek jest sprawcą przemocy,
- przemocy seksualnej, w tym zgwałcenia, zmuszania do innych czynności seksualnych, udostępniania treści pornograficznych,
- wychowanka agresywnego sprawiającego trudności wychowawcze,
- naruszenia godności osobistej wychowanka,
- zachowań wychowanków, które zagrażają bezpieczeństwu ich samych lub innych osób,
- sytuacji kiedy pracownik Placówki jest ofiarą przemocy,
- interwencji wobec wychowanków zagrożonych uzależnieniem.

Procedury Zgromadzenia określały zasady postępowania w pracy z małoletnimi, w czasie wyjazdów, troski o małoletnich ze specjalnymi potrzebami, zasad dostępu małoletnich do internetu, ochrony małoletnich w sytuacji podejrzenia o skrzywdzenie oraz normy proceduralne dotyczące zasad reagowania na oznaki lub wiadomości o skrzywdzeniu.

Zgodnie z wewnętrznym regulaminem praw i obowiązków wychowanków¹⁹ jednym z praw wychowanka było przedstawianie wychowawcom i Dyrektorowi swoich problemów. Ponadto samorząd tworzony przez dzieci przebywające w Placówce mógł przedstawiać Dyrektorowi wnioski i opinie we wszystkich sprawach dotyczących jej funkcjonowania.

Regulacje dotyczące kar i nagród zawarto w punkcie czwartym ww. regulaminu, gdzie zapisano, że proces wychowawczy w Domu Dziecka wzmacnia się poprzez kary i nagrody. W zakresie nagród zapisano, że za wzorową postawę i przestrzeganie regulaminu wychowanek może otrzymać następujące wyróżnienia i nagrody: pochwałę wychowawcy w obecności całej grupy, pochwałę Dyrektora wobec społeczności Domu, list pochwalny do rodziców (opiekunów), dyplom uznania, pierwszeństwo udziału w atrakcyjnych formach wypoczynku, nagrodę rzeczową lub inną atrakcję.

W zakresie kar zapisano, że za nieprzestrzeganie ogólnie przyjętych i akceptowalnych norm społeczno-moralnych oraz wykroczenie przeciwko regulaminowi wychowanek może być ukarany: upomnieniem wychowawcy lub Dyrektora, powiadomieniem rodziców (opiekunów) o nagannym zachowaniu, zakazem korzystania z telewizora lub sprzętu elektronicznego, zakazem wyjścia poza Placówkę w czasie wolnym, skreśleniem pełnoletniego wychowanka z listy, tj. usunięciem z Placówki.

---

¹⁹ Wprowadzony w listopadzie 2014 r. przez Dyrektora Placówki.

Przyjęty w Placówce sposób naliczania i przyznawania wychowankom kieszonkowego zawierał obszary obejmujące zachowanie oraz sposób wypełniania obowiązków w szkole i Placówce, w ramach których przyznawane były punkty mające bezpośredni wpływ na wysokość kieszonkowego.

Jak wyjaśniła Dyrektor Placówki odwołanie od kar i zarządzeń możliwe było poprzez określony w regulaminie praw i obowiązków sposób zgłaszania problemów i wniosków.

W Placówce nie przyjęto odrębnych regulacji dotyczących podawania leków i właściwego prowadzenia dokumentacji medycznej. Zgodnie z Regulaminem Organizacyjnym Placówki do zadań wychowawców należała troska o zdrowie, rozwój psychofizyczny i bezpieczeństwo wychowanków.

Dyrektor Placówki wyjaśniła, że podawanie leków i prowadzenie dokumentacji medycznej realizowane było przez wychowawców kierujących procesem wychowania powierzonych ich pieczy wychowanków. Odbывало się to za pisemną zgodą opiekunów prawnych.

(akta kontroli, str. 78-81, 86-120, 182-187)

Nie było odrębnej dokumentacji potwierdzającej przekazanie do wiadomości wychowankom i zatrudnionym w Placówce wychowawcom treści zawartych w ww. uregulowaniach.

Dyrektor Placówki wyjaśniła, że: w Placówce nie było praktyk, ani zasad pisemnego potwierdzania faktu zapoznania się z regulacjami wewnętrznymi. Treści zawarte w uregulowaniach wewnętrznych podawane były do wiadomości wychowankom na początku każdego roku szkolnego na spotkaniach z Dyrektorem oraz przypominane na spotkaniach w grupach wychowawczych. Fakt ten potwierdzany był wpisem w kartach pobytu dzieci. Pracownikom treści uregulowań wewnętrznych przekazywane były na spotkaniach zespołu wychowawczego oraz w miarę potrzeby na spotkaniach zmiany dyżurów wychowawczych.

Przyjęte w Placówce procedury w zakresie sposobu przekazywania i dokumentowania informacji między pracownikami Placówki, ograniczania agresji rówieśniczej oraz postępowania w sytuacjach kryzysowych, zgłaszania przez wychowanków swoich uwag i postulatów, sposobu karania i nagradzania były stosowane.

(akta kontroli, str. 78-82, 128-132, 182-189)

W wyniku oględzin²⁰ stwierdzono, że: stan sanitarno-higieniczny pomieszczeń Placówki nie budził zastrzeżeń. Wychowankowie mogli korzystać z nich w sposób zapewniający im intymność i poczucie bezpieczeństwa. Nie stwierdzono barier i ograniczeń przy wejściu i wyjściu do i z budynku. Do pomieszczeń zajmowanych przez Placówkę prowadziły drzwi wejściowe wyposażone w dzwonek i domofon. Drzwi od zewnątrz otwierane były na zasadzie domofonu przez osobę przebywającą wewnątrz (mógł to być np. inny wychowanek po wybraniu nr domofonu, który zlokalizowany był w pomieszczeniu wspólnym lub inna osoba przebywająca w Placówce). Od wewnątrz drzwi otwierane były bez konieczności użycia kodu lub klucza. W budynku nie stwierdzono krat w oknach oraz braku klamek w drzwiach i oknach pokojowych. Budynek posiadał monitoring wizyjny. Kamery były umieszczone przy wejściu i w szatni. Nie stwierdzono kamer w pokojach zajmowanych przez wychowanków i w łazienkach.

(akta kontroli, str. 66-75)

Wprowadzone w Placówce uregulowania i systemy oceny przewidywały stosowanie zasad pozytywnej dyscypliny polegającej na wzmacnianiu właściwych zachowań oraz konsekwencji w sytuacji postępowania niezgodnego z wypracowanymi

²⁰ Przeprowadzonych w dniu 23 czerwca 2021 r.

standardami. W przyjętych i stosowanych zasadach ocen unikano arbitralności wobec dzieci. Przyjęte metody wychowawcze oraz zapisy dotyczące wprowadzonych systemów oceny zawarte w uregulowaniach wewnętrznych nie naruszały godności dziecka i służyły prawidłowemu procesowi wychowania. Stosowane przez poszczególnych wychowawców metody działania, w tym nagradzania i wyciągania konsekwencji wobec dzieci były jednolite, stanowiły jednoznaczny system i nie naruszały praw dziecka wynikających z art. 4 *ustawy o pieczy zastępczej*. Kary nie były stosowane w obecności innych wychowanków. Wychowankowie nie składali skarg i odwołań od nałożonych kar.

(akta kontroli, str. 81, 128-132, 189)

Placówka zapewniła wychowankom warunki umożliwiające nauczanie zadane. Korzystano z łącza internetowego²¹ Neostrada opcja do 80 Mb z dostępem bez limitu przesyłanych danych, z maksymalną prędkością do komputera 80.000 kb/s i od komputera 8.000 kb/s oraz z minimalną prędkością do komputera 20.015 kb/s i od komputera 933 kb/s. Od stycznia 2020 r. w ramach Neostrady korzystano z dwóch rodzajów łączy ISDN podstawowy (2B+D) i ISDN rozszerzony (30B+D). Placówka dysponowała czterema komputerami stacjonarnymi, siedmioma komputerami przenośnymi (laptop), ponadto w czasie zdalnego nauczania do dyspozycji wychowanków były trzy laptopy pożyczone ze szkół, w których się uczyli. Na jeden komputer przypadał jeden wychowanek. Dla dzieci dostępne były również cztery drukarki, dwa skanery i kserokopiarka.

(akta kontroli, str. 66-75, 81-82, 133-145)

W wyniku kontroli dokumentacji 12 dzieci stwierdzono, że dla każdego z nich niezwłocznie po sporządzeniu diagnozy psychofizycznej został sporządzony plan pomocy dziecku. Dokumenty te zostały opracowane przez wychowawców kierujących procesem wychowawczym dzieci, zgodnie z § 15 ust. 1 *rozporządzenia w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej*. Plany pomocy dziecku zawierały wszystkie elementy, o których mowa w § 15 ust. 3 cyt. *rozporządzenia*. W pięciu przypadkach plany pomocy opracowano we współpracy z asystentami rodzin²² i MOPR²³ i w pozostałych siedmiu przypadkach, w których rodzinom nie zostali przydzieleni asystenci we współpracy z samym MOPR. Współpraca była prowadzona poprzez kontakty telefoniczne i pracę w ramach Zespołu do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka.

Plany pomocy dziecku uwzględniały wskazania zawarte w diagnozie psychofizycznej, zostały sporządzone na podstawie dokumentacji dzieci i po analizie procesu zmian rozwoju psychicznego i fizycznego dziecka w czasie jego pobytu w placówce opiekuńczo-wychowawczej, potrzeb dziecka w sferze opiekuńczej, rozwojowej, emocjonalnej, więzi z rodziną, relacji społecznych i funkcjonowania w grupie i środowisku rówieśniczym i szkolnym; środowiska, z którego dziecko pochodzi; rozwoju edukacyjnego dziecka; wpływu sytuacji kryzysowej w rodzinie na rozwój dziecka i jego funkcjonowanie w placówce opiekuńczo-wychowawczej oraz oceny efektów pracy z rodziną dziecka prowadzonej przez asystenta rodziny (§15 ust. 4 pkt 2, 3 i 4 *rozporządzenia w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej*). Cele pracy z dzieckiem oraz działania krótko i długoterminowe były dostosowane indywidualnie do sytuacji dziecka, zostały precyzyjnie, realnie i adekwatnie określone. Cele pracy z dzieckiem w każdym planie pomocy dziecku odnosiły się, zgodnie z § 15 ust. 3 pkt. 2 cyt. *rozporządzenia* do: powrotu dziecka do rodziny, umieszczenia dziecka w rodzinie przysposabiającej, w rodzinie zastępczej lub

²¹ Umowa o świadczenie usług.

²² Asystenci pracowali z rodzinami do końca 2017 r.

²³ Organizatorem pieczy zastępczej.

przygotowania dziecka do usamodzielnienia. Realizacja planów przebiegała zgodnie z założonymi celami pracy z dzieckiem oraz działaniami krótko i długoterminowymi. Dokumentacja dotycząca realizacji planów pomocy zawierała informacje o procesie zmian rozwoju psychicznego i fizycznego w czasie pobytu dzieci w Placówce, podsumowanie realizacji celów i działań założonych za dany okres, ze wskazaniem co udało się osiągnąć a czego nie, co należy poprawić bądź zmienić oraz wnioski. Analizy dotyczące prawidłowości realizacji planów pomocy prowadzili wychowawcy kierujący procesem wychowawczym dzieci na bieżąco i Dyrektor Placówki. Plany pomocy były modyfikowane co pół roku. Modyfikacji dokonywano po posiedzeniu Zespołu do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka, uwzględniając potrzeby dziecka oraz ustalenia podjęte w trakcie posiedzenia Zespołu. Nie wystąpiły przesłanki do wcześniejszych modyfikacji przyjętych planów.

(akta kontroli, str. 283-374)

W latach 2019-2021 (do 31 maja) w Placówce przebywało łącznie 26 wychowanków. Długość pobytu wynosiła od 47 do 215 miesięcy. W tym czasie Placówkę opuściło 11 wychowanków. W dziewięciu przypadkach wychowankowie opuścili Placówkę po ukończeniu 18 roku życia²⁴, a w dwóch z powodu ukończenia 25 roku życia i kontynuowania nauki. Jeden z wychowanków przebywał w Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym (MOW). Przyczyną długiego pobytu wychowanków w Placówce był brak możliwości powrotu do rodziny biologicznej, niezakwalifikowanie do adopcji lub nieudane próby adopcji oraz brak zgody wychowanków na umieszczenie w rodzinach zastępczych, co było najczęściej związane ze złymi doświadczeniami po wcześniejszych pobytach w takich rodzinach. Placówka realizowała zadania, o których mowa w art. 100 ust. 4 i 4a ustawy o pieczy zastępczej.

(akta kontroli, str. 76-77, 83-85, 283-374)

3.

Prowadzone w Placówce działania opiekuńczo-wychowawcze były specjalistycznymi działaniami z udziałem psychologa i nie ograniczały się jedynie do zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych dzieci. Psycholog prowadził z wychowankami zajęcia indywidualne obejmujące m.in. rozmowy wspierające, terapie, relaksacje, doradztwo zawodowe (w przypadku starszych wychowanków), poprawę kreatywności, spostrzegawczości, naukę koncentracji, wzbogacanie słownictwa oraz relacje rówieśnicze i akceptację w grupie. Wychowawcy prowadzili w grupach lub indywidualnie zajęcia usamodzielniające, wychowawcze, wyrównawcze, pomoc w nauce oraz zajęcia rekreacyjno-sportowe.

(akta kontroli, str. 128-132, 283-374)

W okresie od 1 stycznia 2019 r. do 31 sierpnia 2020 r. w Placówce zatrudnionych było, na podstawie umów o pracę dziewięciu wychowawców, pięciu w pełnym wymiarze czasu pracy, trzech w wymiarze 1/2 etatu (w tym jeden do 31 sierpnia 2019 r. – 4/5 etatu), jeden – 4/5 etatu i jeden – 3/4 etatu. Od 1 września 2020 r. zatrudnionych było pięciu wychowawców, trzech w pełnym wymiarze czasu pracy, jeden – 1/2 etatu i od 1 stycznia 2021 r. – 3/4 etatu oraz jeden w wymiarze 4/5 etatu i w pozostałym czasie (1/5 etatu) jako pracownik socjalny.

W Placówce korzystano z pomocy trzech wolontariuszy²⁵ opiekujących się dziećmi, w tym dwie osoby pomoc tą świadczyły w wymiarze 1/2 etatu i jedna w wymiarze 1/4 etatu.

W Placówce na podstawie umowy o pracę zatrudniony był również psycholog w wymiarze 1/8 etatu (pięć godzin w tygodniu). Do 31 sierpnia 2018 r. psycholog

²⁴ Dwóch w wieku 18 lat, po jednym w wieku 19, 20, 21 i 23 lat i trzech w wieku 22 lat.

²⁵ Od 1 września 2019 r., 1 października 2019 r. i od 1 września 2020 r.

zatrudniony był w wymiarze 1/2 etatu. W latach 2019 – 2021 (do 31 maja) psycholog pracował jeden dzień w tygodniu w godzinach od 15⁴⁵ do 20⁰⁰ lub do 21¹⁵.
W Placówce nie zatrudniono pedagoga i terapeuty.

(akta kontroli, str. 146-165)

Dyrektor Placówki wyjaśniła m.in., że: *wymiar czasu pracy psychologa został zmniejszony ze względu na konieczność ograniczeń finansowych. Stanowiło to utrudnienie i zmniejszenie możliwości dostępności bezpośredniej pomocy dla wychowanków. W tym zakresie Placówka poszukiwała się, na ile to możliwe, pomocą psychologiczną dostępną w MOPR, Ośrodku Środowiskowej Opieki Psychologicznej i Psychoterapeutycznej Dzieci i Młodzieży, Miejskiej Poradni Psychologiczno Pedagogicznej oraz w miarę możliwości finansowych i pozyskanych środków, pomocą specjalistów przyjmujących prywatnie.*

Terapeuci nie zostali zatrudnieni w Placówce ze względu na niedostateczne środki finansowe. Wychowankowie korzystali, na miarę możliwości, ze zróżnicowanych specjalistycznych terapii np. terapii uzależnień, terapii behawioralnej, treningu umiejętności społecznych oraz psychoterapii świadczonej przez Ośrodek Środowiskowej Opieki Psychologicznej. Placówka stara się uważnie śledzić możliwości terapii dostępnych w mieście i okolicach, tak by nie pozostawić bez pomocy terapeutycznej podopiecznych. Na przyszłość ważnym w tym zakresie jest fakt, że psycholog zatrudniony w Placówce jest w trakcie zdobywania kwalifikacji psychoterapeuty dzieci i młodzieży.

(akta kontroli, str. 182-184)

Wszystkim potrzebującym wychowankom, stosownie do ich potrzeb zapewniono dostęp do zajęć terapeutycznych poza Placówką. W okresie objętym kontrolą z pomocy takiej korzystało 11 wychowanków.

(akta kontroli, str. 128-132, 212-215)

W latach 2019-2021 (do 31 maja) cztery osoby zatrudnione jako wychowawcy zakończyły pracę, zmiana nastąpiła również na stanowisku Dyrektora Placówki i pracownika zatrudnionego jako wychowawca oraz pracownik socjalny. Wszystkie osoby, które odeszły z pracy były zatrudnione na podstawie umów o prace zawartych na czas nieokreślony.

Dyrektor Placówki wyjaśniła m.in., że *fluktuacja kadr w Placówce i zmniejszenie zatrudnienia wychowawców miało dwa powody. Pierwszym z nich było sukcesywne zmniejszanie liczby dzieci w Placówce i związane z tym mniejsze możliwości finansowe Placówki, co było powodem zmniejszenia kadry wychowawców. Drugim powodem wpływającym zwłaszcza na fluktuację kadry była konieczność zmian personalnych wynikających z zadań apostolskich i polityki personalnej Zgromadzenia. Zmiany kadrowe nie zaburzały procesu wychowawczego dzieci. Mimo koniecznych zamian zawsze starano się aby w Placówce pozostały osoby gwarantujące bezpieczeństwo dzieci i jedność oddziaływań wychowawczych.*

(akta kontroli, str. 146-168)

Z 26 wychowanków przebywających w Placówce w latach 2019-2021 (do 31 maja) 25 korzystało z pomocy zatrudnionego w niej psychologa. Jeden z wychowanków w tym czasie przebywał w MOW. W 2019 r. w zależności od potrzeby poszczególni wychowankowie uczestniczyli w indywidualnych zajęciach z psychologiem (od czterech do 28) oraz poddani byli obserwacjom psychologicznym (od pięciu do 25). W 2020 r. zajęć takich przeprowadzonych zostało od czterech do 25, a obserwacji od czterech do 19. W 2021 r. (do 31 maja) zajęć przeprowadzono od czterech do 12 i obserwacji od czterech do 14.

(akta kontroli, str. 209-211, 283-374)

W zakresach czynności wychowawców i specjalistów oprócz podstawowych obowiązków nie przewidywano innych zadań, nie określano również godzin, które powinni przeznaczyć na poszczególne czynności, w tym np. na opiekę nad grupą dzieci, indywidualną pracę z dzieckiem, opracowanie dokumentacji dotyczącej procesu wychowawczego, współpracę z podmiotami uczestniczącymi w procesie wychowawczym, udział w zespołach ds. okresowej oceny sytuacji dziecka. Zadania związane z opracowaniem planu pomocy dziecku przypisane były w zakresach czynności wychowawców. Placówka nie zatrudniała na umowę o pracę opiekunów.

(akta kontroli, str. 154-165)

Nie występowały sytuacje zamknięcia Placówki. Nie występowały również przerwy w sprawowaniu opieki nad dziećmi.

(akta kontroli, str. 128-132)

W Placówce nie było regulacji wewnętrznych określających sposób sprawowania opieki nad dziećmi w godzinach nocnych²⁶. Kontrola list dyżurów nocnych za miesiące lipiec i grudzień 2019 r. i 2020 r. wykazała, że opiekę nad dziećmi w godzinach nocnych sprawowała jedna osoba na podstawie listy dyżurów nocnych. Zgodnie z nią opiekun zobowiązany był przeprowadzić, w określonych godzinach, trzykrotnie obchód. W poszczególnych dniach ustalone były inne godziny obchodów. Wykonanie dyżuru i obchodów w określonych godzinach potwierdzone było podpisem opiekuna na liści dyżurów nocnych. W tym czasie w Placówce przebywało od 15 do 26 wychowanków.

Zgodnie z § 20 *rozporządzenia w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej* w okresie od dnia 2 stycznia 2013 r. do dnia 1 stycznia 2021 r., w placówce opiekuńczo-wychowawczej, w której przebywa więcej niż 14 dzieci, w godzinach nocnych opiekę sprawują co najmniej dwie osoby pracujące z dzieckiem, w tym jeden wychowawca.

Dyrektor Placówki wyjaśniła m.in., że: *praca opiekuna nocnego wspomagana była przez trzech wychowawców mieszkających w tym samym budynku, w którym mieści się Placówka. Osoby te pełniły dyżury pod telefonem i w razie potrzeby służyły pomocą. Osoba sprawująca opiekę nocną w sposób ciągły przebywała w wyznaczonych miejscach zlokalizowanych w miejscu wypoczynku nocnego wychowanków, co zapewniało możliwość bieżącego nadzoru i bezpieczeństwa.*

(akta kontroli, str. 216-276)

W latach 2019-2021 (do 30 czerwca) jeden wychowanek przebywał w MOW, gdzie został umieszczony w sierpniu 2018 r. po wcześniejszym pobycie w Młodzieżowym Ośrodku Socjoterapeutycznym (MOS), do którego został skierowany we wrześniu 2016 r. Skierowanie wychowanka do MOS a następnie umieszczenie w MOW nie było spowodowane niewykonywaniem działań opiekuńczo-wychowawczych z udziałem specjalistów lub wykonywaniem ich w ograniczonym zakresie. Wychowanek do Placówki został przyjęty we wrześniu 2007 r. i od początku sprawiał trudności wychowawcze i w związku z tym był pod stałą opieką psychologa Placówki, pedagogów szkolnych, Rodzinnego Ośrodka Diagnostyczno-Konsultacyjnego, Miejskiej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, lekarza psychiatry i neurologa oraz został objęty nadzorem kuratorskim. Wychowanek posiadał również orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, ze względu na zdiagnozowane postępujące zaburzenia zachowania i widoczny wzrost agresji. W związku z osiągnięciem pełnoletności w lutym 2019 r. wychowanek opuścił MOW i w tym samym miesiącu po usamodzielnieniu – Placówkę.

²⁶ W godzinach 22⁰⁰-6⁰⁰ lub 22³⁰ do 6³⁰.

W 2019 r. pięciu wychowanków w tygodniu przebywało w internatach i akademikach, w 2020 r. – czterech i w 2021 r. (do 30 czerwca) – dwóch.

(akta kontroli, str. 190-193, 464)

Liczba wychowanków w czasie zajęć prowadzonych przez psychologa oraz podczas kierowania procesem wychowawczym nie przekraczała limitów wynikających z § 10 ust. 1, 2 i 3 i § 16 ust. 1 rozporządzenia w sprawie pieczy zastępczej. Psycholog w badanym okresie prowadził z wychowankami zajęcia indywidualne. W zajęciach opiekuńczych i wychowawczych pod opieką jednego wychowawcy przebywało do 14 dzieci²⁷. Jeden wychowawca zatrudniony w Placówce kierował procesem wychowawczym od dwóch do pięciu dzieci.

(akta kontroli, str. 146-165, 194-215)

W wyjaśnieniu dotyczącym wpływu na proces wychowawczy ograniczeń wprowadzonych od 11 marca 2020 r. w związku ze stanem epidemicznym Dyrektor Placówki podała m.in., że: *czas pandemii nie wpłynął na pogorszenie oddziaływań wychowawczych. W niektórych przypadkach przymusowe odseparowanie wychowanków od niekorzystnego wpływu rówieśników było korzystne. Wprowadzone ograniczenia, a w szczególności zakaz opuszczania Placówki oraz zawieszenie odwiedzin bliskich i urlopowania, na początku u części wychowanków powodowały zdenerwowanie, niezadowolenie oraz bunt. Odbierano to jako ograniczenie wolności. Jednak większość wychowanków do podjętych decyzji podeszła w sposób dojrzały wykazując zrozumienie powagi sytuacji. Sytuacja pozostawania w domu zasadniczo wpłynęła korzystnie na wychowanków, gdyż zacieśniła więzi pomiędzy nimi i pozwoliła poprawić relacje. Spędzając dużo czasu ze sobą poznawali się lepiej, odkrywali swoje talenty np. kulinarne. W rozmowach sami przyznawali, że poznają się lepiej. Dużo czasu spędzali na podwórku grając w piłkę nożną, siatkówkę lub siedząc na ławkach, rozmawiali ze sobą, oglądali seriale lub grali w gry planszowe. Korzystali również ze słonecznej pogody czytając książki lub słuchając muzyki. Dodatkowym elementem, który sprzyjał w tej trudnej sytuacji to fakt, że Placówka dysponuje boiskiem, placem zabaw oraz ogrodem, gdzie wychowankowie mogli odpocząć po dłuższym przebywaniu ze sobą. Sytuacja pozostawania w domu spowodowała, że wychowankowie częściej rozmawiali z wychowawcami na różne tematy, co miało korzystny wpływ na proces wychowawczy. Wychowawcy musieli wykazywać się dużą cierpliwością, uważnie obserwować stan psychiczny i emocjonalny wychowanków, gdyż czasem dochodziło do drobnych konfliktów, którym trzeba było szybko zapobiec. W razie potrzeby korzystano z pomocy psychologa pracującego w Placówce. W okresie ścisłego zakazu opuszczania Placówki nikt z wychowanków tego zakazu nie złamał. Dzięki elastyczności wychowawców udało się tak zorganizować, zastępstwa oraz godziny sprawowanych dyżurów, by nie wpłynęło to na poziom oddziaływań wychowawczych. Trudnym doświadczeniem był zakaz urlopowania na Święta Wielkanocne, w szczególności że dla niektórych z wychowanków były to pierwsze święta przeżyte w Placówce. Po zamknięciu szkół i przejściu na nauczanie zdalne w połowie roku szkolnego widać było wśród wychowanków duże zmęczenie, smutek i rozdrażnienie. W tym czasie korzystano z pomocy psychologa zatrudnionego w Placówce oraz konsultacji psychologicznej w innych ośrodkach. Pomocne były również spotkania internetowe z pedagogami i wychowawcami ze szkół, do których uczęszczają dzieci. Sytuację poprawiła możliwość urlopowania na Święta Bożego Narodzenia 2020 r., z którego skorzystali prawie wszyscy wychowankowie.*

(akta kontroli, str. 78-83)

²⁷ Badanie przeprowadzono na podstawie analizy dokumentacji za miesiące lipiec i grudzień 2019 r. i 2020 r.

4.

W wyniku kontroli dokumentacji 12 dzieci stwierdzono, że w Placówce dla każdego wychowanka prowadzono karty pobytu dziecka, karty udziału w zajęciach prowadzonych przez psychologa oraz arkusze badań i obserwacji psychologicznych.

Karty pobytu zawierały elementy określone w § 17 ust. 1 pkt 2 *rozporządzenia w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej*. Wpisy w dokumentach były dokonywane na bieżąco, a w przypadku kart pobytu dziecka z zachowaniem terminów wynikających z § 17 ust. 4 pkt 2 cyt. rozporządzenia. Dotyczyły one aktualnych potrzeb i problemów wychowanków, identyfikowały trudności i definiowały działania zaradcze, nie były ogólne i lakoniczne oraz nie powtarzały się (nie były identyczne) przez kolejne miesiące.

Dokumentacja pracy psychologa była prowadzona na bieżąco, w sposób usystematyzowany, spójny i odzwierciedlała prowadzoną pracę wychowawczą. Na jej podstawie można było ustalić jakie działania podejmował psycholog. W ramach zajęć prowadzonych z wychowankami psycholog prowadził m.in. terapie psychologiczne, rozmowy wspierające, doradztwo zawodowe ze starszymi wychowankami, zajęcia poprawiające kreatywność, spostrzegawczość, koncentrację, wzbogacające słownictwo oraz zajęcia na temat relacji rówieśniczych i akceptacji w grupie.

Zgodnie z § 17 ust. 5 *rozporządzenia w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej* w Placówce prowadzono ewidencję dzieci, która zawierała wymagane elementy, tj.: imię i nazwisko dziecka, datę i miejsce urodzenia dziecka, adres ostatniego miejsca zamieszkania dziecka oraz aktualny adres zamieszkania rodziców dziecka lub jego opiekunów prawnych.

(akta kontroli, str. 283-374)

5.

Kontrola dokumentacji ośmiu wychowanków wykazała, że w latach 2019-2021 (do 31 maja) oceny sytuacji dziecka dokonywał Zespół w dniach:

- 25 lutego 2019 r. w składzie: Dyrektor Placówki, Wychowawcy Placówki (6 osób), Asystent rodziny, Pracownik Socjalny Placówki i Psycholog,
- 25 września 2019 r. w składzie: Dyrektor Placówki, Kierownik Oddziału Ośrodka Adopcyjnego, Pracownik socjalny MOPR w Krośnie, Wychowawcy Placówki (6 osób), Pracownik Socjalny Placówki i Psycholog,
- 24 lutego 2020 r. w składzie: Dyrektor Placówki, Z-ca Naczelnika Wydziału Polityki Społecznej i Zdrowia Urzędu Miasta w Krośnie, Inspektor z tego Wydziału, Kierownik Oddziału Ośrodka Adopcyjnego, Kurator Społeczny, Pracownik Socjalny MOPR w Krośnie, Wychowawcy Placówki (6 osób), Pracownik Socjalny Placówki i Psycholog,
- 10 marca 2021 r. w składzie: Dyrektor Placówki, Wychowawcy Placówki (4 osoby), Pracownik Socjalny Placówki i Psycholog.

Wszystkie osoby wymienione w protokołach z prac Zespołu potwierdziły podpisem swoją obecność.

Do udziału w posiedzeniach Zespołów w 2019 r. Dyrektor Placówki zapraszał rodziców dzieci niepozbawionych praw rodzicielskich, przedstawicieli właściwego sądu rejonowego, właściwych powiatowych centrów pomocy rodzinie i ośrodków pomocy społecznej. W 2020 r. ze względu na stan zagrożenia epidemiologicznego w związku z COVID-19 nie zapraszano dodatkowych osób.

W latach 2019-2021 (I półrocze) nie wystąpiły sytuacje uzasadniające dodatkowe przeprowadzenie oceny sytuacji dziecka.

W 2020 r. nie przeprowadzono oceny półrocznej przypadającej na miesiąc wrzesień.

Prezydent Miasta Krosna pismem z dnia 24 kwietnia 2020 r. poinformował Placówkę, że w związku ze zmianą ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o *szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych*²⁸ dotyczącą m.in. zapisów *ustawy o pieczy zastępczej*, do dnia odwołania stanu zagrożenia epidemii ogłoszonego w związku z COVID-19, zawieszono dokonywanie ocen sytuacji dziecka umieszczonego w placówce opiekuńczo-wychowawczej.

Przeprowadzone przez Zespół oceny dokumentowane były w protokołach i w sporządzanych dla każdego wychowanka wnioskach dotyczących zasadności dalszego pobytu dziecka w Placówce. Dokumenty te były podpisane przez wszystkie osoby wchodzące w skład Zespołu. Oceny odnosiły się do zagadnień wymienionych w art. 136 *ustawy o pieczy zastępczej* i zawierały szczegółowe analizy aktualnej sytuacji rodzinnej dziecka, stosowanych metod pracy z dzieckiem i rodziną, zmian indywidualnych planów pomocy dziecku, stanu zdrowia dziecka i jego aktualnych potrzeb, oceny możliwości powrotu dziecka do rodziny lub umieszczenia go w rodzinnej pieczy zastępczej oraz w przypadku dzieci z uregulowaną sytuacją prawną zapisy dotyczące monitorowania procedur adopcyjnych. Zapisy zawarte w ocenach nie były ogólnymi zapisami w formie pojedynczych zdań. Zgodnie z art. 138 ust. 2 *ustawy o pieczy zastępczej* po dokonaniu okresowej oceny sytuacji dziecka Zespół sporządzał pisemne wnioski dotyczące zasadności dalszego pobytu dziecka w Placówce, które zostały przesłane do Sądu.

Wychowankowie Placówki nie uczestniczyli w posiedzeniach Zespołu. Przed dokonaniem oceny sytuacji dziecka umożliwiono im wypowiedzenie się na temat swojej sytuacji i w zależności od okoliczności uwzględniano ich zdanie.

(akta kontroli, str. 166-168, 283-374)

6.

Kontrola dokumentacji ośmiu wychowanków wykazała, że w przypadku dwóch z nich Zespół do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka sporządził opinie o zasadności przysposobienia dziecka, o których mowa w przepisie art. 139a ust. 1 pkt. 1 *ustawy o pieczy zastępczej*. Dokumenty te zostały sporządzone na wniosek Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej Ośrodek Adopcyjny w Rzeszowie. Opinie uwzględniały wskazówki określone w art. 139a ust. 1-4 cyt. ustawy. W przypadku pozostałych wychowanków nie wystąpiła potrzeba sporządzenia takich opinii.

(akta kontroli. str. 283-374)

7.

Pracownicy Placówki informowali dzieci o ich prawach, instytucjach zajmujących się sprawami dzieci i aktach prawnych traktujących o prawach dzieci. Informacje takie przekazywał Dyrektor Placówki i wychowawcy w trakcie spotkań z wychowawcami lub rozmów indywidualnych oraz poprzez wywieszanie informacji na tablicach ogłoszeń. Czynności te były dokumentowane w kartach pobytu dzieci.

Prawa dziecka, obowiązki i uprawnienia wychowanków Placówki zostały zawarte w jej dokumentach wewnętrznych.

Nie opracowywano oddzielnej informacji na temat sytuacji epidemicznej w kraju i związanych z nią obostrzeń, w formie dostosowanej dla dzieci przebywających w Placówce.

Dyrektor Placówki wyjaśniła m.in., że o *sytuacji epidemicznej i związanych z nią ograniczeniach* informowano wychowanków na bieżąco w trakcie spotkań ze

---

²⁸ Dz. U. z 2020 r., poz. 374)

wszystkimi wychowankami, spotkań grupowych lub podczas rozmów indywidualnych, w szczególności z młodszymi wychowankami.

(akta kontroli, str. 83, 86-88, 114, 128-132)

8.

W latach 2019-2021 (do 31 maja) nie podejmowano działań reintegracyjnych mających na celu powrót dzieci do rodzin biologicznych. W okresie tym żadne z dzieci przebywających w Placówce nie powróciło do rodziny biologicznej. Placówka podejmowała działania mające na celu utrzymanie więzi i pozytywnych relacji dziecka z rodziną oraz stwarzała warunki ku temu.

Dyrektor Placówki wyjaśniła m.in., że: *działania wobec wszystkich 26 wychowanków przebywających w Placówce w latach 2019 – 2021 ukierunkowane były na ich usamodzielnienie. Wobec czego nie podejmowano działań reintegracyjnych zmierzających do bezpośredniego powrotu dzieci do rodziny z uwagi na brak możliwości takich oddziaływań. Podjęte wcześniej działania zmierzające do powrotu dzieci do rodzin biologicznych, nie przyniosły rezultatów, a rozeznanie ich sytuacji rodzinnych nie wykazywało żadnych przesłanek umożliwiających taki powrót, stąd celem naszych działań było usamodzielnienie wychowanków.*

(akta kontroli, str. 76-85)

Kontrola dokumentacji 12 wychowanków wykazała, że we wszystkich przypadkach Placówka badała możliwość powrotu dziecka do rodziny biologicznej, co zostało ujęte w diagnozach psychofizycznych i planach pomocy. Prowadzone badania wykazały, że w żadnym z badanych przypadków nie istniała możliwość takiego powrotu. W związku z tym Placówka nie podejmowała działań reintegracyjnych w tym zakresie. Podejmowane przez Placówkę działania miały na celu umożliwienie wychowankom utrzymywanie więzi i pozytywnych relacji z rodziną. Polegały one na umożliwianiu kontaktów telefonicznych z rodzicami, informowaniu ich o sytuacji dziecka oraz w miarę możliwości na prowadzeniu przez wychowawców indywidualnych rozmów z rodzicami i zachęcaniu ich do odwiedzin dziecka, umożliwieniu wyjazdów do domu rodzinnego i przyjazdów rodziny do Placówki, zapraszaniu osób bliskich do Placówki na organizowane spotkania okolicznościowe. Działania te były spójne z zapisami zawartymi w diagnozach psychofizycznych i planach pomocy dziecku.

(akta kontroli, str. 283-374)

W okresie objętym kontrolą psycholog uczestniczył w 10 szkoleniach obejmujących swoim zakresem m.in. elementy reintegracji. Szkolenia te obejmowały następujące tematy:

- diagnozowanie oraz procedura postępowania w sytuacjach zaniedbań opiekuńczo-wychowawczych wobec dziecka,
- mediacje – profesjonalny sposób rozwiązywania problemów na drodze dialogu, wykorzystania dialogu motywującego w pracy z rodziną,
- praca z rodziną z problemami przemocy,
- asystent rodziny – metodyka, uprawnienia i dokumentowanie pracy z rodziną, w tym tworzenie planu pomocy,
- metody i techniki w zakresie budowania lokalnego systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej,
- doskonalenie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych w pracy z dziećmi i nastolatkami,
- trening umiejętności prowadzenia mediacji rodzinnych,
- przeciwdziałanie przemocy i profilaktyka uzależnień,
- deinstytucjonalizacja pieczy zastępczej,
- regulacje prawne w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Inni pracownicy i wolontariusze nie uczestniczyli w takich szkoleniach. Wyjaśnienia Dyrektor Placówki w tym zakresie zawarto w punkcie szóstym pierwszego obszaru.
(akta kontroli, str. 170-172, 184)

9.

W wyniku kontroli dokumentacji sześciu wychowanków stwierdzono, że Placówka podejmowała działania zmierzające do ich usamodzielnienia. Działania te polegały na:

- nauce przygotowywania podstawowych posiłków i pracy w kuchni oraz obsługi sprzętów - poprzez dyżury na stołówce i kuchni lub samodzielne przygotowywanie potraw w grupach,
- nauce prasowania, przyszywania guzików,
- nauce dbałości o higienę osobistą oraz odpowiedzialności za porządek we wspólnych pomieszczeniach,
- angażowaniu się wychowanków na rzecz społeczności (udział w imprezach charytatywnych i konkursach),
- załatwianiu spraw urzędowych (złożenie wniosku o dowód osobisty, wyjścia na pocztę celem wysłania listu lub paczki, zakupy biletów miesięcznych, założenie konta w banku),
- samodzielnym umawianiu wizyt lekarskich,
- sfinansowaniu kursu wizażu,
- pokryciu kosztów wyjazdu na praktyki zagraniczne dla dwóch wychowanków,
- sfinansowaniu prawa jazdy dla trzech wychowanków (pozostali nie zgłaszali chęci uzyskania prawa jazdy).

W ustawowym terminie wyznaczeni zostali opiekunowie usamodzielnienia i opracowano indywidualne programy usamodzielnienia, zawierające elementy wymienione w art. 145 ust. 1 *ustawy o pieczy zastępczej* oraz ukierunkowane na zdobywanie uprawnień odpowiadających zidentyfikowanym mocnym stronom i predyspozycjom, które dotyczyły najczęściej kontynuacji nauki i zdobywania dodatkowych uprawnień i umiejętności w wybranych zawodach. Programy usamodzielnienia zostały zatwierdzone przez kierowników powiatowych centrów pomocy rodzinie powiatu właściwego do ponoszenia wydatków na finansowanie pomocy na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie.

Indywidualne programy usamodzielnienia nie dotyczyły np. nauki samodzielnego funkcjonowania, w tym: przygotowania podstawowych posiłków, zakupu odzieży, prania, prasowania, sprzątnięcia; podejmowania odpowiedzialności za porządek we wspólnych pomieszczeniach; załatwiania spraw urzędowych; rejestrowania się na wizyty lekarskie, zakładania konta w banku, angażowania się w pracach na rzecz społeczności, zdobywania wykształcenia i umiejętności praktycznych, poprzez kursy prawa jazdy lub inne kursy umożliwiające zdobycie albo podwyższenie kwalifikacji/umiejętności zawodowych.

Działania związane z samodzielnym funkcjonowaniem wychowanków były realizowane w trakcie całego pobytu w Placówce w ramach prowadzonych zajęć i pracy wychowawców.

(akta kontroli, str. 283-374)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Diagnozy psychofizyczne nie były sporządzane niezwłocznie²⁹ po przyjęciu dziecka do Placówki, co było niezgodne z § 14 ust. 1 *rozporządzenia w sprawie*

²⁹ Wg ugruntowanego orzecznictwa Sądu Najwyższego niezwłocznie oznacza w terminie 14 dni (por. Uchwała Sądu Najwyższego III CZP 12/92 oraz III CZP 144/94).

instytucjonalnej pieczy zastępczej. Diagnozy psychofizyczne dla dzieci, które zostały przyjęte do Placówki po wejściu w życie ustawy o pieczy zastępczej w ośmiu przypadkach zostały sporządzone po upływie od 28 do 30 dni. W sprawach tych nie podejmowano innych działań oraz nie oczekiwano na dokumentację z innych podmiotów.

(akta kontroli, str. 283-374)

Dyrektor Placówki wyjaśniła, że: diagnozy psychofizyczne były sporządzane najdalej do miesiąca czasu po przyjęciu dziecka do Placówki. Termin taki uznano, za czas bez zbędnej zwłoki, ponieważ pozwalał osobom sporządzającym diagnozę i wychowawcom poznać dziecko, rozpoznać jego mocne i słabe strony, przeprowadzić niezbędne konsultacje lekarskie, a jeśli się udało to również psychologiczne, co pozwoliło lepiej rozeznaczyć kierunki pracy z dzieckiem. Termin taki nie był kwestionowany przez wcześniejsze kontrole, badające jakość pracy opiekuńczo wychowawczej Placówki.

(akta kontroli, str. 166-168)

2. Badane diagnozy psychofizyczne sporządzone po przyjęciu dzieci do Placówki nie zawierały odpowiednich do wieku, rozwoju i doświadczeń dziecka, wskazań dotyczących pracy przygotowującej dziecko do umieszczenia w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka, co było niezgodne z § 14 ust. 4 pkt 4 rozporządzenia w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej.

(akta kontroli, str. 283-374)

Dyrektor Placówki wyjaśniła m.in., że: diagnozy psychofizyczne sporządzone po przyjęciu dzieci do Placówki nie zawierały odpowiednich do wieku, rozwoju i doświadczeń dziecka, wskazań dotyczących pracy przygotowującej dziecko do umieszczenia w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka, z powodu takiego rozeznania dobra dziecka. W rozmowach z dziećmi, proponowano im możliwości takiej pomocy, niemniej żadne z nich nie wyrażało gotowości przejścia do rodzinnych form pieczy zastępczej. W wielu przypadkach było to spowodowane wcześniejszym doświadczeniem pobytu w rodzinach zastępczych i niepowodzeniami z tym związanymi.

(akta kontroli, str. 166-168)

3. W Placówce nie zapewniono udzielania pomocy pedagogicznej, nie zatrudniając pedagoga i nie zlecając jego zadań na zewnątrz. Regulamin Organizacyjny Placówki przewidywał zatrudnienie takiego specjalisty.

Dyrektor Placówki wyjaśniła, że w Placówce nie zatrudniono pedagoga, mimo przewidzianych dla niego zadań w Regulaminie Organizacyjnym Placówki z uwagi na brak środków na zatrudnienie takiego specjalisty. Zadania pedagoga wypełniali, na miarę swoich możliwości wychowawcy, którzy mają odpowiednie do tego rodzaju pracy kwalifikacje i doświadczenie. Pomocą pedagogiczną nasi wychowankowie objęci byli również w szkołach.

(akta kontroli, str. 22-33, 146-165, 182-184)

W Placówce nie było dokumentacji potwierdzającej realizację zadań pedagoga przez wychowawców. Zadania takie nie zostały również przypisane w ich zakresach czynności. Nie było też dokumentacji potwierdzającej współpracę wychowawców Placówki z pedagogami szkolnymi.

(akta kontroli, str. 154-161, 283-374)

4. W Placówce nie prowadzono obligatoryjnych dla każdego dziecka arkuszy badań i obserwacji pedagogicznych, co było niezgodne z § 17 ust. 1 pkt 4 *rozporządzenia w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej*. Przyczyną było niezatrudnienie pedagoga i nierealizowanie jego zadań.

(akta kontroli, str. 182-184, 283-374)

4. W okresie od 1 października 2019 r. do 1 stycznia 2021 r. w godzinach nocnych nie zapewniono dzieciom opieki, co najmniej dwóch osób pracujących z dziećmi, w tym jednego wychowawcy, stosownie do wymogów określonych w § 20 *rozporządzenia w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej*. W tym czasie opiekę nad dziećmi sprawowała jedna osoba pracująca z dziećmi, a w Placówce przebywało od 15 do 26 wychowanków.

Dyrektor Placówki wyjaśniła m.in., że: w okresie od 1 października 2019 r. do 1 stycznia 2021 r. w godzinach nocnych do opieki nad dziećmi w grafiku dyżurów i na liście dyżurów nocnych przewidziana była jedna osoba pracująca z dziećmi. Ta osoba sprawowała opiekę bezpośrednio w miejscu wyznaczonym do jej sprawowania. Druga osoba, z uwagi na zamieszkanie w tym samym budynku, w którym znajduje się Placówka, była do natychmiastowej dyspozycji w każdej sytuacji wymagającej pomocy dzieciom lub osobie sprawującej opiekę nocną. W ten sposób zapewniano bezpieczeństwo i konieczną opiekę wychowankom pozostającym w naszej pieczy. Taki sposób zapewnienia opieki nocnej podyktowany został następującymi względami:

- zmniejszeniem liczby dzieci i przeniesieniem ich miejsca zamieszkania do pokoi znajdujących się na jednym korytarzu, co bardzo uprościło sprawowanie opieki nocnej,
- zmniejszeniem liczby kadry wychowawczej i niemożnością zatrudnienia dodatkowej ze względu na niewystarczające środki finansowe,
- koniecznością zmniejszenia godzin pracy wychowawcom pracującym w godzinach nocnych z powodów finansowych i możliwości poszczególnych wychowawców,
- wprowadzoną organizacją pracy wychowawczej - uznano, że większym dobrem i korzyścią dla dzieci będzie obecność większej liczby wychowawców w ciągu dnia, niż w nocy, kiedy nie było takiej realnej potrzeby.

Rekomendacje do stosowania podczas zagrożenia koronawirusem przekazane przez Wojewodę pozwalały na możliwość sprawowania opieki przez jednego wychowawcę nad więcej niż 14 wychowankami³⁰.

(akta kontroli, str. 217-278)

Ocena częściowa

Realizowane w Placówce działania opiekuńczo-wychowawcze stanowiły adekwatną do zdiagnozowanych potrzeb pomoc przebywającym w niej wychowankom.

Dla każdego dziecka sporządzono diagnozy psychofizyczne i opracowano w sposób prawidłowy plany pomocy, karty pobytu i udziału w zajęciach prowadzonych przez psychologa, arkusze badań i obserwacji psychologicznych oraz oceny sytuacji dziecka. Prowadzone w Placówce działania opiekuńczo-wychowawcze były specjalistycznymi działaniami z udziałem psychologa i odpowiadały opisanym w diagnozach psychofizycznych i planach pomocy problemom. Wszystkim wychowankom zapewniono świadczenia określone w § 18 ust. 1 *rozporządzenia w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej* oraz warunki umożliwiające nauczanie zdalne.

W Placówce opracowano regulacje wewnętrzne dotyczące sposobu przekazywania i dokumentowania informacji o dzieciach, postępowania w przypadku ujawnienia przemocy w stosunku do wychowanków, praw i obowiązków wychowanków oraz kar

³⁰ Email z 23 marca 2020 r.

i nagród. Wprowadzone uregulowania oparte były na zasadach pozytywnej dyscypliny a przyjęte metody wychowawcze nie naruszały godności dziecka i służyły prawidłowemu procesowi wychowawczemu.

Liczba i wymiar pracy wychowawców zatrudnionych w Placówce pozwalały na zapewnienie opieki dzieciom zgodnie z zasadami określonymi w § 10 ust. 1 i 2, § 11 ust. 1 i 2 oraz § 16 ust. 1 *rozporządzenia w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej*.

Zgodnie z art. 135-136 *ustawy o pieczy zastępczej* Zespół dokonywał oceny sytuacji każdego dziecka. Skład Zespołu był zgodny z art. 137 cyt. ustawy. Wyjątkiem był okres obowiązywania obostrzeń związanych ze stanem epidemii, kiedy to zgodnie z decyzją Prezydenta Miasta Krosna nie dokonano oceny wychowanków w drugim półroczu 2020 r., a oceny w pierwszym półroczu 2021 r. dokonał Zespół składający się z osób zatrudnionych w Placówce.

Wychowankowie nie uczestniczyli w posiedzeniach Zespołu, a możliwość wyrażenia swojej opinii zapewniono im poprzez rozmowy z wychowawcami i Dyrektorem.

W okresie objętym kontrolą Placówka nie podejmowała działań reintegracyjnych mających na celu powrót dziecka do rodziny biologicznej. Praca z dziećmi ukierunkowana była głównie na ich usamodzielnienie. Wynikało to z wcześniejszych badań sytuacji rodzinnej, które wykazały brak możliwości powrotu do rodziny biologicznej. Pozytywnie należy ocenić działania Placówki umożliwiające wychowankom utrzymanie więzi i relacji z rodziną.

Placówka podejmowała działania zmierzające do usamodzielnienia wychowanków, które prowadzone były przez cały okres pobytu dzieci. Dla każdego usamodzielnianego wychowanka w ustawowym terminie wyznaczono opiekunów usamodzielnienia i opracowano indywidualne programy usamodzielnienia, zawierające elementy określone w art. 145 ust. 1 *ustawy o pieczy zastępczej*. Działania związane z samodzielnym funkcjonowaniem wychowanków realizowane były w ramach prowadzonych zajęć i pracy wychowawczej.

Przy realizacji działań opiekuńczo-wychowawczych przez Placówkę stwierdzono nieprawidłowości, które powodowały mniejszą ich skuteczność i naruszały obowiązujące przepisy. Polegały one na tym, że diagnozy psychofizyczne nie były sporządzane niezwłocznie po przyjęciu dziecka do Placówki oraz nie zawierały odpowiednich do wieku, rozwoju i doświadczeń dziecka, wskazań dotyczących pracy przygotowującej dziecko do umieszczenia w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka, co było niezgodne z § 14 ust. 1 i ust. 4 pkt 4 *rozporządzenia w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej*. W okresie od 1 października 2019 r. do 1 stycznia 2021 r. w godzinach nocnych nie zapewniono dzieciom opieki, co najmniej dwóch osób pracujących z dziećmi, w tym jednego wychowawcy, stosownie do wymogów określonych w § 20 cyt. rozporządzenia. W Placówce nie realizowano zadań pedagoga odpowiadających zdiagnozowanym potrzebom dzieci i nie sporządzano, obligatoryjnych dla każdego dziecka arkuszy badań i obserwacji pedagogicznych.

Obszar

3. Działania w domach dziecka podejmowane w związku z wystąpieniem sytuacji epidemicznej spowodowanej COVID-19.

Opis stanu faktycznego

1.

W maju 2020 r. w Placówce przyjęto i realizowano procedury regulujące sposób postępowania w sytuacji epidemicznej spowodowanej COVID-19. Procedury określały zasady postępowania podczas świadczenia opieki i życia codziennego wychowanków, sposób postępowania w sytuacji występowania objawów infekcji

dróg oddechowych, w sytuacjach kiedy istnieje ryzyko zakażenia (powrót lub przyjmowanie dziecka) oraz w sytuacjach urlopowania dziecka. W procedurach odniesiono się do zasad zachowania w przypadku podejrzenia zakażenia wirusem (przeprowadzenia badań i izolacji dzieci, w tym powracających do placówki po dłuższej nieobecności, przyjmowania dzieci w trybie interwencyjnym).

Przyjęte procedury nie regulowały sposobu realizacji zadań związanych z zapewnieniem całodobowej opieki, organizacją nauki zdalnej oraz zaspokajaniem niezbędnych potrzeb. Nie zawarto w nich również regulacji dotyczących:

- regularnego monitorowania stanu zdrowia pracowników i wychowanków,
- wydłużenia dyżurów personelu opiekuńczego w celu ograniczenia jego rotacji,
- zasad odwiedzin dzieci,
- zakazu wstępu na teren Placówki osób, których obecność nie była konieczna do zapewnienia ciągłości jej działalności,
- informowania dzieci o konieczności ograniczenia aktywności poza terenem placówki oraz ryzyku nieprzestrzegania zasad higieny i wskazówek inspekcji sanitarnej,
- miejsc odbywania kwarantanny.

O przyjętych i stosowanych procedurach w sytuacji epidemicznej spowodowanej COVID-19 dzieci i pracownicy Placówki informowani byli na spotkaniach z Dyrektorem lub w trakcie indywidualnych rozmów.

Dyrektor Placówki wyjaśniła m.in., że: w Placówce wprowadzono procedury zapobiegania szerzeniu się koronawirusa, w tym w czasie świadczenia opieki, w sytuacji wystąpienia objawów infekcji dróg oddechowych i w sytuacji kiedy istnieje ryzyko zakażenia (powrót ze szpitala, ucieczki, nowe przyjęcia oraz w sytuacji urlopowania wychowanka). W pozostałych sytuacjach np. w zakresie zaspokojenia niezbędnych potrzeb, organizacji nauczania w trybie zdalnym, monitorowania zdrowia personelu uznano za wystarczające i stosowano zalecenia i wytyczne Wojewody oraz Departamentu Polityki Rodzinnej Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (MRPiPS), w tym wydane w kwietniu 2020 r. przez Głównego Inspektora Sanitarnego rekomendacje i instrukcje dla instytucji pieczy zastępczej dotyczące zapobiegania zakażeniom wirusem SARS-CoV-2. Szczegółowe informacje i ustalenia służące lepszemu ochronie wychowanków i personelu na różnych etapach sytuacji epidemicznej przekazywano ustnie. Z uwagi na niewielką liczbę personelu był to wystarczający i skuteczny sposób na codzienne funkcjonowanie w sytuacji epidemicznej.

Miejsca odbywania kwarantanny zostały wyznaczone przez Dyrektora na spotkaniu z wychowawcami. Wydłużenia dyżurów personelu opiekuńczego w celu ograniczenia jego rotacji nie uznano za konieczne, bowiem spośród sześciu wychowawców troje zamieszkiwało w tym samym domu, w którym znajduje się Placówka, co stanowiło podstawę do częstych wzajemnych kontaktów. Wszyscy wychowawcy spotykali się zawsze z wychowankami, którzy mieli kontakt z poprzednim pracownikiem. Wydłużenie dyżurów personelu opiekuńczego miało miejsce tylko w jednej sytuacji w czasie wzmożonej fali zachorowań, na prośbę jednego z wychowawców z uwagi na konieczność dojeżdżania do pracy środkami komunikacji publicznej.

(akta kontroli, str. 375-383)

W Placówce nie wystąpiły przypadki pozostawienia dzieci bez opieki w związku z chorobami, kwarantannami lub izolacjami domowymi pracowników w związku z epidemią COVID-19.

Trudności w realizacji zadań opiekuńczo-wychowawczych występowały w grudniu 2020 r. kiedy to 10 wychowanków objętych było izolacją domową w związku z pozytywnym testem na obecność koronawirusa, a pozostali objęci byli

kwarantanną lub przebywali na obserwacji w związku z kontaktem z osobą chorą. W tym czasie jeden wychowawca przebywał na kwarantannie i pięciu na izolacji domowej w związku z zakażeniem koronawirusem. W celu zapewnienia ciągłości opieki nad dziećmi Zgromadzenie skierowało do pracy w Placówce dodatkowe dwie osoby, które sprawowały opiekę nad dziećmi w okresie od 5 do 15 grudnia 2020 r. Jak wyjaśniła Dyrektor Placówki w sytuacji, kiedy było to konieczne zatrudnione w Placówce członkinie Zgromadzenia pracowały w większym wymiarze godzin i w formie wolontariatu.

(akta kontroli, str. 128-132, 375-380)

W latach 2020-2021 wystąpiło 10 przypadków zachorowań na COVID-19 wśród wychowanków i sześć przypadków zachorowań wśród wychowawców. Do Placówki nie przyjmowano dzieci, które wcześniej przebywały w MOS lub MOW.

(akta kontroli, str. 378, 417-430)

W wyjaśnieniu dotyczącym problemów przy realizacji zadań opiekuńczo-wychowawczych w Placówce, które wystąpiły w związku z sytuacją epidemiczną Dyrektor podała m.in., że: *problemy z jakimi spotykano się przy realizacji zadań opiekuńczo-wychowawczych w sytuacji epidemicznej to:*

- *początkowy bunt dzieci na wprowadzone ograniczenia związane zwłaszcza z zakazem opuszczania Placówki (w okresie późniejszym dzieci wykazały się dużym zrozumieniem sytuacji epidemicznej i wpływających z nich ograniczeń),*
- *niechęć wychowanków do stosowania zasad bezpiecznej odległości, mycia rąk, a zwłaszcza zmiany miejsca pobytu w sytuacji kwarantanny lub izolacji domowej,*
- *codzienne wizyty policji w czasie kwarantanny i izolacji domowej były dla dzieci stresujące,*
- *organizacja dostarczania posiłków i dezynfekcji naczyń wracających do kuchni,*
- *organizacja odbioru śmieci z miejsc kwarantanny i izolacji domowej,*
- *organizacja opieki nad dziećmi w sytuacji zachorowania wymagała dodatkowych godzin pracy personelu (był to zazwyczaj wolontariat członkiń Zgromadzenia),*
- *w organizacji nauki zdalnej największym problemem zwłaszcza w początkowej fazie było zapewnienie dostępności Internetu. Mimo dość dużej przepustowości (do 80 MB) posiadanych łączy, pomiary zwłaszcza w początkowym okresie wykazywały często 20 MB, co wymagało kilku interwencji u dostawcy Internetu oraz wymiany rutera.*

(akta kontroli, str. 378-379)

2.

Placówka otrzymywała wskazówki i zalecenia związane z postępowaniem w sytuacji epidemicznej i odpowiednim zabezpieczaniem dzieci przed zakażeniem od Prezydenta Miasta Krosna. Była to najczęściej korespondencja kierowana z Wydziału Polityki Społecznej Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego (PUW) lub z MRPiPS oraz w jednym przypadku w dniu 24 kwietnia 2020 r. Prezydent poinformował o zawieszeniu dokonywania ocen sytuacji dzieci. Wskazówki i rekomendacje PUW przekazywał również bezpośrednio do Placówki.

Placówce przekazano następujące wskazówki i zalecenia, które realizowała:

- W dniu 11 marca 2020 r. poinformowano m.in., że w związku z rozprzestrzenianiem się koronawirusa SARS-Co V-2, wywołującego chorobę COVID-19 i możliwości zarażenia wychowanków, należy zapoznać się i przestrzegać zasad zamieszczonych na stronie internetowej Ministerstwa Zdrowia na temat podstawowych środków ochrony przeciw koronawirusowi.
- W dniu 13 marca 2020 r. zalecono zakaz odwiedzin wychowanków w placówce opiekuńczo-wychowawczej, zakaz wyjazdów wychowanków do domów rodzinnych, rezygnację z uczestnictwa w zajęciach rekreacyjno-sportowych poza

terenem placówki, odwołanie zaplanowanych imprez okolicznościowych, zaprzestanie organizowania wyjść i wycieczek. Zobowiązano dyrektorów placówek do poinformowania rodzin i opiekunów prawnych dzieci o wprowadzonych ograniczeniach oraz zapewnienia kontaktowania się wychowanków z rodzinami i osobami bliskimi za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej.

- W dniu 23 marca 2020 r. (drogą e-mailową) przekazano rekomendacje MRPiPS do stosowania podczas zagrożenia koronawirusem ze względu na priorytet „dobro dziecka”, m.in.: możliwe było sprawowanie opieki przez jednego wychowawcę nad więcej niż 14 wychowankami, dopuszczono możliwość sprawowania opieki, w razie braków kadrowych, przez innych pracowników niż wychowawcy, możliwe było przyjmowanie dzieci do wszystkich typów placówek na zasadach „trybu interwencyjnego” jeśli istniała taka potrzeba.
- W dniu 24 marca 2020 r. w związku z rozprzestrzenianiem się choroby zakaźnej COVID-19 zalecono informowanie dzieci i młodzieży w placówkach opiekuńczo-wychowawczych o konieczności ograniczenia aktywności poza terenem placówki i ryzyku, jakie niesie ze sobą nieprzestrzeganie zasad higieny i wskazówek Głównego Inspektora Sanitarnego (GIS) w tym zakresie.
- W dniu 3 kwietnia 2020 r. przekazano rekomendacje MRPiPS dla placówek opiekuńczo-wychowawczych. Placówki zobowiązane były do przejęcia funkcji opiekuńczo-wychowawczej w stosunku do swoich wychowanków w przypadku zawieszenia działalności MOW, MOS, specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych lub powrotu wychowanków z tych placówek, do zachowania wszelkich zasad bezpieczeństwa i ochrony zdrowia wprowadzonych w związku z ograniczeniem rozprzestrzeniania się koronawirusa. Zalecono współpracę z właściwymi terytorialnie służbami sanitarnymi, zapewnienie odpowiedniej organizacji zajęć edukacyjnych w związku z wejściem w życie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie szczegółowych rozwiązań w okresie czasowego ograniczenia funkcji jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19³¹, podjęcie skutecznych działań w celu uniemożliwienia wstępu na teren placówek osób, których obecność nie jest konieczna, informowanie wychowanków placówek o konieczności ograniczania aktywności i ryzyku jakie niesie ze sobą nieprzestrzeganie higieny.
- W dniu 6 kwietnia 2020 r. zalecono podjęcie działań w celu profilaktycznego przygotowania się podmiotów prowadzących placówki w zakresie zabezpieczenia dodatkowej kadry mogącej wesprzeć pracę jednostki w przypadku wystąpienia COVID-19.
- W dniu 7 maja 2020 r. poinformowano, że placówki opiekuńczo-wychowawcze nadal zobowiązane są do zachowania zasad bezpieczeństwa i ochrony zdrowia wprowadzonych w związku z ograniczeniem rozprzestrzeniania się epidemii choroby COVID-19. Wskazano również, że w przypadku jakichkolwiek wątpliwości, dotyczących kwestii zabezpieczenia dzieci przed zarażeniem, dyrektorzy powinni ściśle współpracować z właściwymi terytorialnie służbami sanitarnymi, powiatowymi centrami pomocy rodzinie oraz z organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej. Poinformowano także, że jakkolwiek aktywność dzieci poza terenem placówki, musi odbywać się przy zachowaniu wszelkich zasad bezpieczeństwa i wskazówek GIS, w przypadku uzasadnionego podejrzenia styczności wychowanka placówki z osobą zarażoną wirusem SARS-CoV-2 badanie na obecność wirusa przeprowadzane jest w siódmej dobie od

---

³¹ Dz. U. z 2020 r., poz. 493

możliwości zakażenia, dzieci z objawami choroby nie powinny być przyjmowane do placówki, lecz niezwłocznie powinny trafić do szpitala.

- W dniu 16 grudnia 2020 r. przekazano pismo MRPiPS dotyczące zaleceń dotyczących umożliwienia kontaktów wychowankom, tam gdzie są one niezakazane przez właściwy sąd, z ich rodzinami biologicznymi w okresie Świąt Bożego Narodzenia i ferii zimowych. Przekazano również, załączone do pisma MRPiPS, „Rekomendacje i instrukcje dla instytucji pieczy zastępczej dotyczące zapobiegania zakażeniom wirusem SARS-CoV-2” i wskazano konieczność postępowania zgodnie z tymi rekomendacjami. Opracowane przez MRPiPS rekomendacje zawierały instrukcje określające sposób postępowania w zakresie opuszczania budynku przez wychowanków, odwiedzania osób z zewnątrz, organizacji pracy opiekuńczo-wychowawczej, postępowania w przypadku podejrzenia zakażenia wirusem SARS-CoV-2 u wychowanka lub pracownika, postępowania w przypadku zakażenia wirusem, przyjmowania nowego wychowanka w trybie interwencyjnym i kadry placówki.

W dniu 23 czerwca 2020 r. MRPiPS poinformowało, że wszystkie jednostki pieczy zastępczej, wykonując swoje zadania zobowiązane są przede wszystkim do stosowania się do ogólnych wytycznych w zakresie przeciwdziałania rozprzestrzenianiu się wirusa SARS-CoV-2, w tym ogłaszanych przez rząd etapami znoszenia ograniczeń. Wskazano również m.in., że w dniu 24 maja 2020 r. Państwowa Inspekcja Sanitarna, w konsultacji z resortem rodziny, Ministerstwem Zdrowia oraz Rzecznikiem Praw Dziecka, wydała zalecenia odpowiadające aktualnemu zagrożeniu epidemicznemu w podmiotach pieczy zastępczej. Z treści tych zaleceń wynikało, że przy zachowaniu odpowiedniego reżimu sanitarnego, nie ma przeciwwskazań do korzystania z pomocy wolontariuszy. Możliwe było również tzw. urlopowanie wychowanków, decyzja o tym musiała być indywidualnie przeanalizowana. Nie powinny być urlopowane dzieci z domów, w których przebywają osoby będące w izolacji lub na kwarantannie.

Placówka nie otrzymała wskazówek od innych podmiotów, które skutkowałyby zaleceniem postępowania wzajemnie się wykluczającym. Placówka realizowała zalecenia przekazywane przez PUW i MRPiPS.

(akta kontroli, str. 379, 384-416)

W wyjaśnieniu dotyczącym współpracy ze służbami sanitarnymi, MOPR i innymi instytucjami Dyrektor Placówki podała m.in., że: w zakresie bezpieczeństwa dzieci i pracowników współpracowano z:

- poradniami zdrowia w formie teleporad, szczególnie z lekarzami rodzinnymi, którzy wydawali skierowania na testy w sytuacji objawów lub kontaktu z osobą zakażoną,
- Powiatową Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną w Krośnie w zakresie skierowania i wyznaczenia kwarantanny dla wychowanków i wychowawców oraz warunków odbywania kwarantanny i izolacji domowej (warunki te ustalano telefonicznie i pocztą elektroniczną przekazywano numery PESEL konieczne do nałożenia kwarantanny),
- MOPR w Krośnie w zakresie przekazania koniecznych informacji o stanie zdrowia podopiecznych oraz zabezpieczenia środków ochrony osobistej,
- Zgromadzeniem³² w zakresie skierowania do pracy w Placówce dodatkowych, znanych dzieciom osób w sytuacji zachorowania i kwarantanny wychowawców.

(akta kontroli, str. 379)

---

³² Organem Prowadzącym Placówkę

3.

Placówka nie występowała o środki z projektu pn. „Wsparcie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w okresie epidemii COVID-19” w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020, nie zgłaszała również do Prezydenta Miasta Krosna oraz do innych podmiotów zapotrzebowań na dodatkowe środki w związku ze zwiększonymi wydatkami spowodowanymi stanem epidemicznym.

Dyrektor Placówki wyjaśniła m.in., że: *nie występowano o dodatkowe środki ponieważ Placówka otrzymała od PUW i MOPR i UM w Krośnie środki i sprzęt dezynfekujący oraz środki ochrony osobistej w ilości odpowiadającej potrzebom. W ramach ww. projektu Placówka otrzymała laptopy do nauki zdalnej wychowanków, termometry i dozowniki płynów dezynfekcyjnych, maty dezynfekujące i ozonator powietrza. Placówka starała się zapewnić opiekę wychowankom w ramach własnych możliwości kadrowych, by nie wprowadzać dodatkowych obciążeń dla nich związanym z zapoznawaniem się z nowymi osobami, które zawsze dla wychowanków są trudem.*

(akta kontroli, str. 379-380)

W dniu 20 maja 2020 r. UM Krosna przekazał Placówce środki ochrony osobistej w postaci 300 szt. maseczek ochronnych, 200 szt. rękawiczek ochronnych i 20 litrów płynu do dezynfekcji rąk.

W dniu 17 września 2020 r. w związku z przystąpieniem Gminy Miasto Krosno do realizacji projektu „Wsparcie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w okresie epidemii COVID-19” MOPR w Krośnie przekazał Placówce 1.900 szt. rękawiczek, 380 szt. maseczek i 23 litry płynu do dezynfekcji oraz w dniu 18 września 2020 r. pięć komputerów przenośnych.

PUW przekazał Placówce w dniu 20 lipca 2020 r. środki ochrony osobistej: (600 szt. maseczek, 70 szt. opakowań rękawiczek jednorazowych, 26 butelek pięciolitrowych środka do dezynfekcji rąk, 20 butelek pięciolitrowych środka do dezynfekcji powierzchni płaskich, pięć termometrów bezdotykowych, 30 przyłbic ochronnych, dwa komplety mat dezynfekcyjnych, 30 fartuchów ochronnych, 30 kombinezonów ochronnych oraz sześć bezdotykowych dozowników płynu), w dniu 21 sierpnia 2020 r. – 20 szt. chusteczek alkoholowych i w dniu 3 września 2020 r. ozonator powietrza.

Ponadto w kwietniu i grudniu 2020 r. prywatni darczyńcy przekazali Placówce płyn dezynfekujący i środki ochrony osobistej.

Przekazane Placówce materiały i sprzęt zostały wykorzystane zgodnie z przeznaczeniem.

(akta kontroli, str. 448-463)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

Ocena cząstkowa

W Placówce podjęto stosowne działania w związku z wystąpieniem sytuacji epidemicznej spowodowanej COVID-19. Wprowadzono i realizowano uregulowania wewnętrzne normujące zasady funkcjonowania Placówki w sytuacji epidemicznej, wdrażano również wytyczne, wskazówki i zalecenia innych podmiotów.

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

- Wnioski
1. Sporządzanie diagnoz psychofizycznych niezwłocznie po przyjęciu dziecka do Placówki.
  2. Zawieranie w diagnozach psychofizycznych sporządzanych po przyjęciu dziecka do Placówki wskazań określonych w § 14 ust. 4 pkt 4 *rozporządzenia w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej*.
  3. Zapewnienie realizacji zadań pedagoga odpowiadających zdiagnozowanym potrzebom dzieci.
  4. Sporządzanie obowiązkowych arkuszy badań i obserwacji pedagogicznych dla każdego dziecka, zgodnie z § 17 ust. 1 pkt 4 *rozporządzenia w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej*.
  5. Zapewnienie posiadania przez osoby świadczące pomoc jako wolontariusze aktualnych zaświadczeń lekarskich o braku przeciwwskazań do pracy w placówce opiekuńczo-wychowawczej.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 *ustawy o NIK* kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Rzeszowie.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 *ustawy o NIK* proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 30 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Rzeszów, dnia 23 września 2021 r.

Kontroler
Marek Wójtowicz
Główny specjalista k.p.

/-/

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Rzeszowie

Dyrektor
Wiesław Motyka

/-/